

САДРЖАЈ

	Страна
Уводна реч	2
Историјат	4
Правни статус	4
Делатност	4
Мисија, визија и стратешки циљеви	6
Како смо организовани	6
Чланство у Институту	10
Међународна сарадња	12
Финансирање	16
Доношење српских стандарда	18
Учествовање у изради техничких прописа	20
Тумачење српских стандарда	20
Промоција стандардизације	22
Продаја стандарда	28
Информациони центар	30
Сертификација система менаџмента	32
Интегрисани систем менаџмента	32

CONTENT

	Pages
Introduction	3
History	5
Legal status	5
Activities	5
Mission, vision and strategic goals	7
How we are organized	7
Membership of ISS	11
International cooperation	13
Financing	17
Development of Serbian standards	19
Participation in drafting of technical regulations	21
Interpretation of Serbian standards	21
Promotion of standardization	23
Sales of standards	29
Information center	31
Certification of the management systems	33
Integrated management system	33

ИНСТИТУТ ЗА
СТАНДАРДИЗАЦИЈУ
СРБИЈЕ

INSTITUTE FOR
STANDARDIZATION
OF SERBIA

Драги пријатељи стандардизације,

Институт за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт) је у 2016. години у потпуности остварио амбициозне циљеве који су постављени и још једном доказао да је модерна, одржива и перспективна организација која у свом раду примењује решења најбоље европске и светске праксе.

Након вишегодишње припреме, поднета је пријава за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију CEN и CENELEC, а крајем 2016. године на Генералној скупштини одржаној у Бриселу, објављено је да је Институт постао 34. чланица ових организација. Пуноправно чланство ће омогућити свим заинтересованим странама и експертима у Републици Србији активно учешће у европском систему стандардизације, непосредан приступ најсавременијим решењима светске и европске стандардизације, као и непосредан утицај на садржину стандарда приликом њиховог настанка. Такође, Институт је више од 50 година пуноправни члан у Међународној организацији за стандардизацију (ISO) и Међународној електротехничкој комисији (IEC), што указује на добру репутацију у међународном и европском систему стандардизације.

Институт је у јуну 2016. године, као домаћин и организатор Пете балканске конференције о стандардизацији, угостио представнике националних тела за стандардизацију региона Балкана - Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Албаније, Бугарске, Румуније, Молдавије, Турске, Македоније. Према речима представника земаља из окружења који су учествовали на овој конференцији, скуп је протекао веома успешно, чиме је на прави начин представљена Република Србија, град Београд као и Институт.

Поред успеха на међународном плану, Институт није заборавио на потребе заинтересованих страна у Републици Србији. Током 2016. године, интензивирани су сарадња са привредним друштвима и другим правним лицима, у које између осталог спадају чланови Института, чланови комисија за стандарде, полазници семинара и купци стандарда. Омогућена је услуга читања стандарда под изузетно повољним условима, првенствено намењена студентима високошколских установа.

У циљу даљег унапређења квалитета публикација и услуга, у Институту су редовно анализирани предлози и сугестије клијената. Пример који потврђује претходно изнето је и успостављање базе важећих техничких и других прописа и њихове везе са српским стандардима, што је према информацијама које добијамо од корисника од велике помоћи пре свега произвођачима и државним органима, најчешће онима у чијој је надлежности инспекцијски надзор, и др. Такође, још једна услуга која је наишла на изузетно добар одзив је и објављивање терминолошке базе која садржи више од 17.000 термина на енглеском и српском језику из српских стандарда и сродних докумената. Ова терминолошка база јавно је доступна и већ има велики број корисника.

Започета је електронска продаја стандарда (e-shop), чиме је поједностављен приступ стандардима, како купцима из Београда, тако и из унутрашњости Републике Србије, омогућена је претплата на стандарде и издате разне тематске електронске збирке стандарда.

Најјача страна и највећа снага Института су компетентни, посвећени и лојални запослени. Посвећеност стандардизацији је за кратко време омогућила велики напредак и осаврењавање рада ове установе, тако да сада са поносом можемо да кажемо да је Институт препознат као организација која широком кругу корисника свакодневно омогућава да схвате предности примене стандарда у пракси, пружа помоћ, подршку и неопходне информације привреди и грађанима у свим

областима рада. Ради ефективнијег и ефикаснијег рада, у 2016. години су у Институту извршене значајне организационе промене и реорганизација рада, које су омогућиле успостављање нових услуга и преузимање нових послова са истим бројем запослених. Све наведено остварено је уз помоћ, подршку и разумевање у ресорном Министарству привреде.

У 2016. години, успостављена је организациона јединица за обављање послова сертификације, обучено је 15 запослених за водеће провераваче према стандарду SRPS ISO 9001:2015 и формирана документација потребна за рад, што значи да је обављен већи део припремних активности за формирање сертификационог тела Института.

Институт је такође, у 2016. години у великој мери унапредио односе са јавношћу, па је поред објављивања стручних текстова у различитим тематским часописима и учешћа у неколико телевизијских емисија, узео учешће и на бројним стручним конференцијама и округлим столовима. Такође, донет је маркетинг план и знатно појачане маркетиншке активности, унапређена је активност на друштвеним мрежама и на интернет презентацији Института.

Према искуствима најуспешнијих компанија и највећих експерата у свету и код нас, примена стандарда представља инвестицију за будућност и неспорно омогућава напредак за све организације, без обзира на њихову величину или врсту делатности. Институт у складу са својом законом утврђеном делатношћу, обезбеђује услове за рад, координира и пружа логистичку подршку за више од 1.500 представника из око 500 организација, чланова 163 комисије за стандарде и сродне документе.

У сарадњи са експертима из различитих области, који су препознали дугорочан интерес у раду на доношењу стандарда и унапређењу система националне стандардизације у служби грађана и привреде, Институт наставља рад на унапређењу квалитета својих публикација и услуга. Фокус у будућем раду биће на доношењу што већег броја српских стандарда на српском језику, као и успостављању услуге услужног превозијања, измени визуелног идентитета Института и омогућавању лакшег приступа публикацијама и услугама.

Позивамо Вас да својим ангажовањем допринесете унапређењу рада кроз рад комисија за стандарде, чланством у Институту, или једноставно, давањем сугестија и предлога за унапређење рада ове установе од националног значаја.

С поштовањем,

В. Д. ДИРЕКТОРА

Tatjana Bojanić
Татјана Бојанић

Dear standardization friends,

In 2016, the Institute for Standardization of Serbia (hereinafter: the Institute) has fully achieved the ambitious goals that were set, and once again proved to be a modern, sustainable and perspective organization, that employs solutions of the best European and world practice.

After several years of preparation, the application for full membership status in the European organizations for Standardization CEN and CENELEC was submitted, and at the end of 2016, at the General Assembly Meeting in Brussels, it was announced that the Institute became the 34th member of these organizations. Full membership status will facilitate all interested parties and experts in the Republic of Serbia to actively participate in the European standardization system, immediate access to the latest solutions of the world and European standardization, as well as directly influence the content of standards during their development. In addition, the Institute has been a full member of the International Organization for Standardization (ISO) and the International Electrotechnical Commission (IEC), which points to the Institute's good reputation in the international and European standardization system.

In June 2016, as the host and organizer of the Fifth Balkan Conference on Standardization, the Institute has welcomed the representatives of the national standardization bodies of the Balkan region — Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Slovenia, Albania, Bulgaria, Romania, Moldova, Turkey and Macedonia. Referring to the impressions of the representatives of the countries from the region that were present at this Conference, the meeting was assessed as very successful, thus representing the Republic of Serbia, the City of Belgrade and the Institute in the most favourable manner.

Additionally to the international success, the Institute did not forget about the requirements and needs of the interested parties in the Republic of Serbia. During 2016, cooperation with companies and other legal entities was intensified, among whom are the members of the Institute, national technical committee members, seminar participants and standard purchasers. The service of on-line reading the texts of Serbian standards is provided under exceptionally favourable conditions, and it is primarily intended for students of higher education institutions and universities.

In order to further improve the quality of publications and services, the Institute regularly analyzed suggestions and remarks from the clients. An example confirming the previous statement was the establishment of the database of the valid technical and other regulations and their relation to Serbian standards, which is, according to the information we have received from our customers, of great help primarily to the producers and state authorities, mostly to those who have the jurisdiction over market surveillance, etc. Also, one other service that has encountered an exceptionally good response is the publication of the terminology database containing more than 17000 terms in English and in Serbian originating from Serbian standards and related documents. This terminology database is publicly available on ISS web site and has numerous users.

Electronic sales of standards (e-shop) was initiated, which significantly simplified the access to Serbian standards, both to the customers from Belgrade, as well as from the interior of the Republic of Serbia, and it also enabled subscription to standards and various thematic electronic standards collections.

The strongest point and power of the Institute are its competent, dedicated and loyal employees. Commitment to standardization, in the short term, has made great progress and modernization to the work of this institution, so now we can proudly say that the Institute is recognized as an organization that enables a wide range of customers to fully grasp the benefits of standards application in practice, provides assistance, support and necessary information to the economy in general, as well as to the citizens in all areas of work. For the purpose of more effective and efficient work, in 2016, significant organizational changes were made, that enabled the establishment of new services and taking over new activities with the same number of employees. All this was accomplished with the assistance, support and understanding of the Ministry of Economy, responsible for standardization.

In 2016, an organizational unit for carrying out the certification activities was established, 15 employees were trained for lead auditors according to the SRPS ISO 9001:2015, and the work documentation was created, which means that the majority of preparatory activities for the establishment of the Certification Body of the Institute have been carried out.

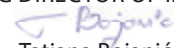
During 2016, the Institute has also considerably improved public relations, and in addition to publishing professional articles in various thematic journals and bulletins and participating in several TV broadcasts, the Institute took part in numerous professional conferences and round tables. Also, marketing plan was created and marketing activities were remarkably enhanced, the Institute activity on social networks, as well as the Institute internet presentation, have been improved.

Taking into consideration the experience of the most successful companies and the biggest world and Serbian experts, the application of standards represents an investment for the future and undoubtedly provides the progress for all organizations, regardless of their size or type of business. The Institute, in accordance with its legally established activity, provides conditions for operation, coordinates and ensures logistical support to more than 1500 representatives from approximately 500 organizations, members of 163 national technical committees. In close cooperation with experts originating from different fields, who have recognized the long-term interest in working on the adoption of standards and thus improving the national standardization system while at the same time being in the service of citizens and the economy, the Institute continues to work on improving the quality of its publications and services. The focus on the future work will be on the adoption of as many Serbian standards in Serbian language as possible, as well as the establishment of the translation service, the change of the visual identity of the Institute and the facilitation of easier and simpler access to the standards and services.

We invite you to contribute to the improvement of the work through your engagement in the national technical committees work, through becoming a member of the Institute, or simply, by providing us with suggestions for the improvement of the work of this institution of national importance.

Sincerely,

ACTING DIRECTOR OF ISS

Tatjana Bojanić

ИНСТИТУТ ЗА
СТАНДАРДИЗАЦИЈУ
СРБИЈЕ

ИСТОРИЈАТ

На 15. редовној седници Удружења југословенских инжењера и архитеката, која је одржана у Београду у Краљевини Југославији, 16. септембра 1934. године, одржана је оснивачка скупштина Југословенског националног комитета за нормализацију (ЈНКН). Као посебна установа при Министарству трговине и индустрије, од 1939. године ЈНКН је имао улогу националног тела за стандарде. Био је основан у складу са Уредбом о нормализацији из 1938. године и Уредбом о статуту ЈНКН из 1939. године.

После Другог светског рата улогу националног тела за стандарде у Федеративној Народној Републици Југославији (ФНРЈ) преузела је Савезна комисија за стандардизацију, која је била основана у складу са Уредбом о стандардизацији из 1946. године, у оквиру Савезне планске комисије Владе ФНРЈ.

Од 1946. године до данас, назив и правна форма националног тела за стандарде мењали су се неколико пута, па је Институт за стандардизацију Србије (ИСС) правни наследник Савезне комисије за стандардизацију (1946–1962), Југословенског завода за стандардизацију (1962–1978), Савезног завода за стандардизацију (1978–2003) и Завода за стандардизацију (2003–2006).

ПРАВНИ СТАТУС

Према Закону о стандардизацији, Одлуци о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије и Статуту Института, Институт за стандардизацију Србије је установа која има статус правног лица и послује у складу са прописима којима се уређује правни положај јавних служби.

Седиште Института у Улици Стевана Бракуса 2
ISS Head Office in Stevana Brakusa Street No. 2

Права, обавезе и одговорности Института утврђене су Законом о стандардизацији, Одлуком о изменама и допунама оснивачког акта, Статутом и другим правним актима.

Оснивач Института је Влада Републике Србије. Седиште Института је у Београду, у Улици Стевана Бракуса бр. 2.

ДЕЛАТНОСТ

Делатност Института обухвата послове у вези са доношењем српских стандарда и сродних докумената и друге послове који су повезани са стандардима и стандардизацијом, као и послове сертификације производа, система менаџмента и особа и послове пружања стручне помоћи за примену, односно испуњавање захтева српских стандарда. Тачније речено, Институт обавља следеће послове:

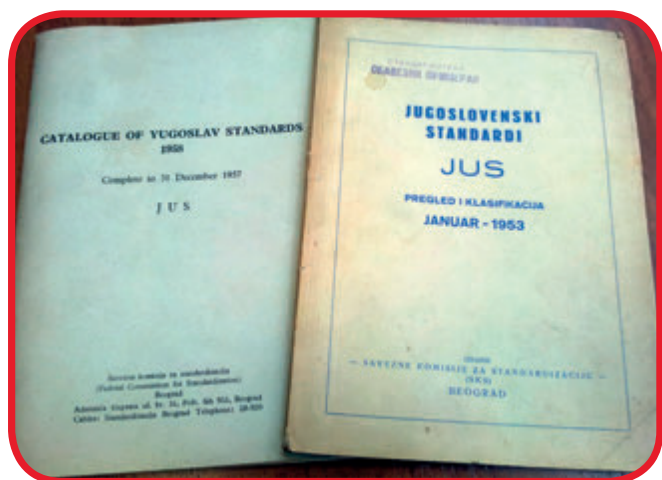
- доноси, објављује, преиспитује и повлачи српске стандарде, у складу са правилима ИСС-а;
- даје тумачење српских стандарда, као и тумачење примене српских стандарда, на захтев заинтересоване стране;
- обезбеђује усаглашеност српских стандарда са међународним и европским стандардима;
- води регистар донетих и повучених српских стандарда, у складу са правилима ИСС-а;
- учествује у изради и преиспитивању међународних и европских стандарда, у областима које су од интереса за Републику Србију;
- сарађује са међународним и европским организацијама за стандардизацију и националним телима за стандардизацију држава потписница одговарајућих споразума из области стандардизације;
- извршава задатке у вези са стандардизацијом, у складу са обавезама из потврђених међународних споразума чији је потписник Република Србија;
- обезбеђује доступност јавности донетих и повучених српских стандарда, публикација, као и стандарда и публикација одговарајућих међународних, европских и националних тела за стандардизацију и врши њихову продају;
- доставља обавештење, на захтев органа државне управе, о томе да ли је у области која се уређује техничким прописом донет одговарајући српски стандард или предстоји његово доношење, односно да ли постоји одговарајући међународни или европски стандард;
- делује као информативни центар за стандарде, за информисање и обавештавање о стандардима, у складу са захтевима предвиђеним у одговарајућим међународним споразумима и обавезама које произлазе из чланства у одговарајућим међународним и европским организацијама за стандардизацију;
- представља и заступа интересе стандардизације у Републици Србији у међународним и европским организацијама за стандардизацију;
- одобрава употребу националног знака усаглашености са српским стандардима, у складу са правилима ИСС-а;
- доноси правила на основу којих се доносе, објављују, преиспитују и повлаче српски стандарди;
- поверава заинтересованим странама, у складу са својим правилима, израду предлога српских стандарда у специфичним областима;
- промовише примену српских стандарда;
- пружа стручну помоћ за примену, односно испуњавање захтева српских стандарда;
- послове сертификације производа, система менаџмента и особа;
- обавља и друге послове из области стандардизације, у складу са законом, одлуком о оснивању и статутом.

HISTORY

The founding assembly of the Yugoslav National Committee for Normalization (JNKN) was held at the 15th regular session of the Yugoslav National Association of Engineers and Architects, which was held in Belgrade in the Kingdom of Yugoslavia, on September 16th 1934 in Belgrade. As a separate institution within the Ministry of Trade and Industry, from 1939, JNKN had the role of the national standards body. It was established in accordance with the Regulation on the Normalization from 1938, as well as on the Regulation on JNKN Statute from 1939.

After the Second World War, the Federal Commission for Standardization took over the role of the national standards body in the Federal People's Republic of Yugoslavia (FNRJ). The Federal Commission for Standardization was established in accordance with the Regulation on Standardization from 1946, within the Federal Planning Commission of FNRJ.

From 1946 until today, the name and legal status of the national standards body have changed several times, therefore, the Institute for Standardization of Serbia (ISS) is the legal successor of: The Federal Commission for Standardization (from 1946 till 1962), Yugoslav Institute for Standardization (from 1962 till 1978), Federal Institution for Standardization (from 1978 till 2003) and Institution for Standardization (from 2003 till 2006).

Прве збирке југословенских стандарда
First collections of Yugoslav standards

LEGAL STATUS

In accordance with the Law on Standardization, Decision amending the Decision on Establishing the Institute for Standardization of Serbia and Statute of the Institute for Standardization of Serbia, the Institute is an institution having the capacity of a legal person and operates in compliance with the regulations governing the legal status of public services.

Rights, obligations and responsibilities of ISS are established by Law on Standardization, Decision amending the Decision on Establishing the Institute for Standardization of Serbia, Statute of the Institute for Standardization of Serbia, as well as by other legal acts.

The founder of the Institute is the Government of the Republic of Serbia. The head office of the Institute is in Belgrade, at the address: 2, Stevana Brakusa Street.

ACTIVITIES

ISS activities include the tasks referring to the development of standards and related documents, as well as other tasks in reference with standards and standardization, also certification of products, management systems and persons, providing technical assistance for implementation, i.e., compliance with Serbian standards. More precisely, ISS shall perform the following tasks:

- adopt, publish, review and withdraw Serbian standards in accordance with the rules of the Institute;
- provide the interpretation of Serbian standards, as well as the interpretation of the application of Serbian standards at the request of the interested parties;
- ensure the compliance of Serbian standards with international and European standards;
- keep the register of adopted and withdrawn Serbian standards in accordance with the rules of the Institute;
- participate in the development and review of international and European standards in the areas of interest for the Republic of Serbia;
- cooperate with the international and European organizations for standardization and national standardization bodies of the signatory states of respective agreements in the area of standardization;
- perform the standardization related tasks in accordance with the obligations arising from ratified international agreements to which the Republic of Serbia is a signatory;
- ensure the public availability of adopted and withdrawn Serbian standards, publications, as well as standards and publications of relevant international, European and national standardization bodies, and carry out the sale thereof;
- deliver information, at a request of any state administration authority, if a relevant Serbian standard has been adopted in the field regulated by a technical regulation, or is pending for the adoption, or if there is a corresponding international or European standard;
- act as an enquiry point for standards, for providing information and notifications related to standards in accordance with the requirements provided for in the relevant international agreements and the obligations arising from the membership in relevant international and European organizations for standardization;
- represent and act in the interest of the Republic of Serbia in the area of standardization within the international and European organizations for standardization;
- approve the use of national mark of conformity with the Serbian standards in accordance with the rules of the Institute;
- render the rules based on which the Serbian standards are adopted, published, reviewed and withdrawn;
- delegate to the interested parties, in accordance with its rules, preparation of proposals of Serbian standards in specific fields;
- promote the application of Serbian standards;
- provide technical assistance for implementation, i.e., compliance with Serbian standards;
- duties related to certification of products, management systems and persons;
- perform other tasks in the area of standardization, in accordance with the law and this Decision.

МИСИЈА, ВИЗИЈА И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Мисија

Институт, као једино национално тело за стандардизацију Републике Србије, обезбеђује заинтересованим странама, члановима Института и целокупној јавности у Републици Србији, српске стандарде усаглашене са међународним и европским стандардима и могућност да равноправно учествују у међународној и европској стандардизацији доносећи националне стандарде и поштујући међународно и европски признате принципе стандардизације.

Визија

Визија Института је да у наредном петогодишњем периоду, на међународном, европском и регионалном плану, као препознатљива национална организација за стандардизацију, ефикасно управља националним системом стандардизације у Републици Србији, на начин на који се то чини у земљама Европске уније (ЕУ) и другим модерним земљама, која се одликује компетентношћу, професионалношћу и преданошћу својих запослених, као и изврсношћу својих публикација и услуга.

Циљеви

Општи циљ Института је да се успостави ефикасан и ефикасан систем националне стандардизације који ће омогућити да се у прихватљивом року успешно задовоље потребе оснивача и чланова Института, других заинтересованих страна и, уопште, шире друштвене заједнице у нашој земљи, као и да се створе неопходни услови за убрзано приступање Републике Србије ЕУ, што је истовремено и крајњи циљ државне стратегије.

Најважнији појединачни циљеви Института за период од 2016. до 2020. године су:

- 1) одржавање пуноправног чланства Института у међународним и европским организацијама за стандардизацију, као и активно учешће у њиховом раду и креирању политике стандардизације;
- 2) подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о важности стандардизације и користима примене стандарда у пракси;
- 3) активно укључивање што већег броја заинтересованих страна, нарочито МСП у рад комисија за стандарде;
- 4) обезбеђење превођења приоритетних европских стандарда на српски језик;
- 5) увођење нових услуга и повећање ефикасности у пружању свих услуга Института.

Стратегија

У остваривању својих циљева Институт ће примењивати следећу стратегију:

- интензивно ће радити на преузимању првенствено европских стандарда и сродних докумената; на захтев заинтересованих стране преузимаће се међународни стандарди и сродни документи, а у случају да не постоје и не предстоји њихово доношење, развијаће изворне српске стандарде и сродне документе или ће преузимати националне стандарде других земаља;
- при преузимању европских стандарда и сродних докумената приоритет ће имати преузимање хармонизова-

них стандарда и хармонизационих докумената, јер се тако на најрационалнији начин могу испунити основни захтеви европских директива „новог приступа“, а при утврђивању приоритета Институт ће имати у виду првенствено европске директиве које су транспоноване у домаће техничке прописе, као и оне чије транспоноване је у припреми;

- кад год је могуће, европски, односно међународни стандарди и сродни документи биће преузимани превођењем на српски језик, а уколико се то не буде могло остварити у разумном року, биће преузимани по правилу на енглеском језику;
- интензивно ће радити на подизању нивоа свести свих заинтересованих страна и целокупне јавности о важности стандардизације и користима примене стандарда у пракси.

КАКО СМО ОРГАНИЗОВАНИ

Унутрашња организација Института, називи радних места, опис послова, број извршилаца и посебни услови за обављање послова уређени су Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Институту, који доноси директор Института уз претходну сагласност Министарства привреде и сагласност Управног одбора Института. Основне организационе јединице су сектори, у којима се организују послови из општих области стандардизације, електротехничке стандардизације, одржавања и развоја информационог система, међународне сарадње, едукације, маркетинга и продаје, информативно-издавачке делатности, као и правни, финансијски и општи послови. Након ступања на снагу Закона о стандардизацији („Сл. гласник РС“, бр. 36/09 и 46/15) у 2016. години је у оквиру Института успостављено Сертификационо тело као посебна организациона јединица Института са свом потребном техничком подршком.

Запослени

На дан 31. децембра 2016. године Институт је имао 57 запослених на неодређено време и четворо запослених на одређено време. Од 61 запосленог, 45 је са високом стручном спремом (укључујући четири магистра наука), 3 са вишом, а 13 са средњом стручном спремом. Поред тога, у 2016. години закључени су уговори са 2 волонтера.

Мр Иван Крстић,
специјални саветник директора,
директор ИСС-а 2007-2015.
Ivan Krstić, M. Sc.,
Special adviser to ISS director,
former ISS director (2007-2015)

MISSION, VISION AND STRATEGIC GOALS

Mission

ISS, as the only national standardization body in the Republic of Serbia, provides to all interested parties, members of ISS and to the whole Serbian public, Serbian standards harmonized with international and European standards and the opportunity to participate equally in international and European standardization, developing national standards respecting recognized international and European standardization principles.

Vision

ISS vision is to become, in the next five year period, as the recognized national organization for standardization, in the international and regional level, capable to efficiently manage national standardization system in the Republic of Serbia in the similar manner as in EU and other modern democratic countries, which is characterized by the competence, professionalism and dedication of its employees, as well as with the excellence of its publications and services.

Goals

The overall goal of ISS is to establish an effective and efficient national system of standardization that will, within a reasonable time, enable to meet the needs and expectations of ISS founder and its members, other interested parties and, in general, the wider community in our country, as well as to create the necessary conditions for rapid accession of Serbia to the EU, which is, at the same time, the ultimate objective of the national strategy.

The single most significant goals of ISS for the period 2016-2020 are:

- 1) to permanently retain full membership status in the International and European organizations for standardization active participation in their work, as well as creation of the standardization;
- 2) raising the awareness of all interested parties and the whole public about the importance of standardization and benefits of standards application and implementation in practice;
- 3) active involvement of more interested parties, especially the SME representatives to participate in the national technical committee work;
- 4) providing the translation of prioritized European standards in Serbian language;
- 5) introducing new services and increasing ISS efficiency in their provision.

Strategy

In order to achieve its goals, ISS will apply the following strategy:

- ISS will work intensively on primarily adopting European standards and related documents; upon the request of the interested parties, ISS will adopt international standards and related documents, and if there are no international standards or their publication is not planned, ISS will develop pure national standards or national standards of other countries;
- while adopting European standards and related documents, harmonized standards and harmonized documents will have the priority, because it represents the most rational way to fulfill the requirements of the basic principles of the European New Approach Directives, and in determining the priorities, ISS will take into account primarily European directives that have already been transposed in the national legislative system, as well as those whose transposition is under preparation;
- whenever possible, European and international standards and related documents will be adopted by the translation method, and if this can not be achieved within a reasonable period of time, they will be adopted; in English language as a rule;
- ISS will actively work on raising awareness of all interested parties and general public emphasizing the importance of standardization and benefits of implementing standards in practice.

HOW ARE WE ORGANIZED

ISS internal organization, jobs titles and job descriptions, number of positions, and specific conditions for performing the tasks, are defined in the Enactment on Internal Organization and Jobs Classification, rendered by the ISS Director with the approval of the Ministry of Economy of the Republic of Serbia and ISS Managing Board. Basic organizational units are Departments, where the work is organized in the general fields of standardization, electrotechnical standardization, maintenance and development of IT system, international cooperation, education, marketing and sales, information and publishing, as well as legal, financial and common functions. After the entry into force of the Law on Standardization ("Official Gazette of RS", No. 36/09 and 46/15), in 2016, ISS has established the Certification Body, as a separate organizational unit, having all the necessary technical support.

Employees

On December 31st 2016, ISS had the staff of 57 full-time employees and 4 part-time employees. Of the 61 employees, 45 are with university (master) degrees (including four masters of science), 3 with higher education school degree and 13 with secondary school education. In addition, in 2016 ISS has contracted 2 volunteers.

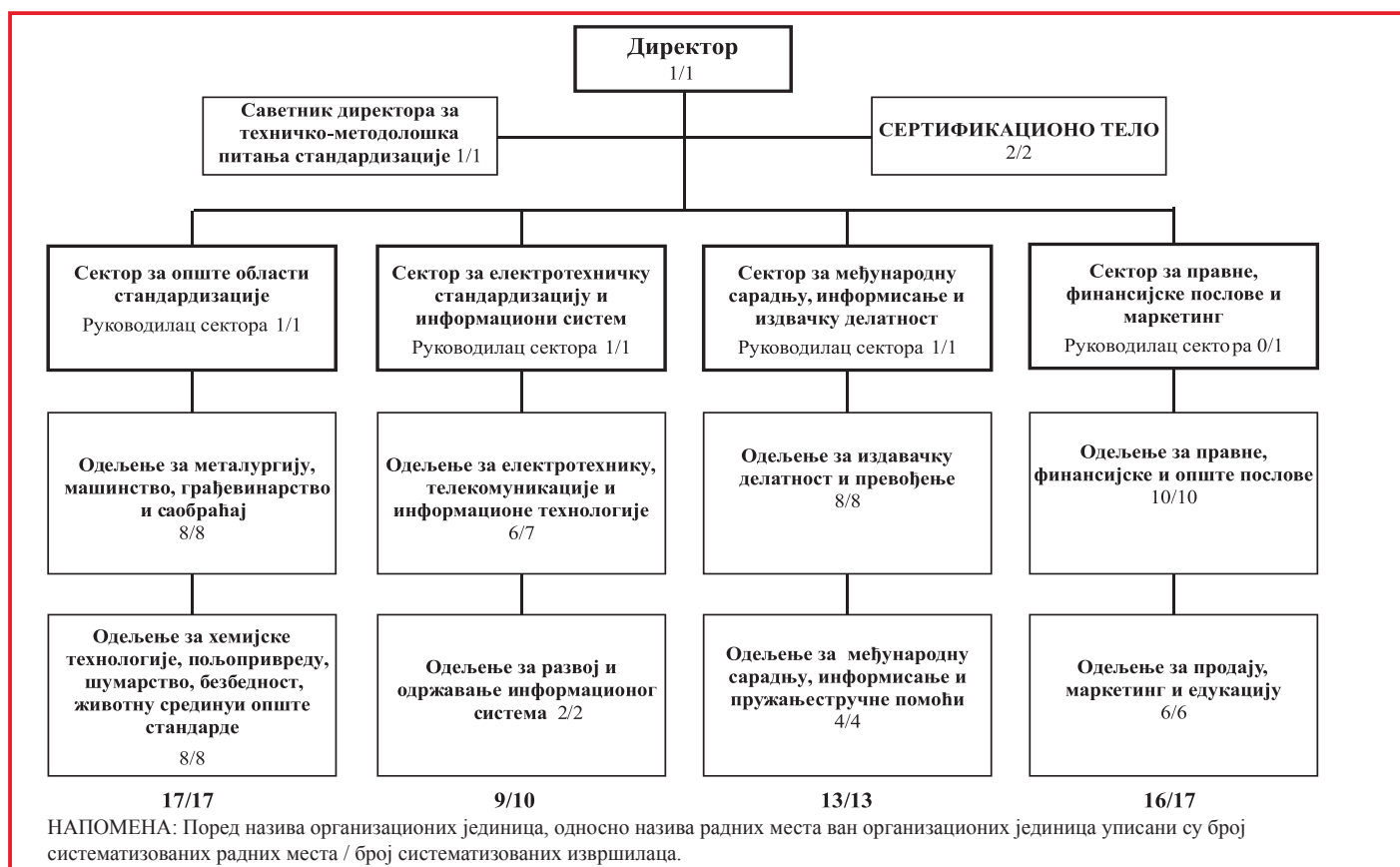
Виолета Нешковић-Поповић,
међународна сарадња, информисање и
издавачка делатност
Violeta Nešković-Popović, international
cooperation, informing and publishing

Драган Вуксановић,
електротехничка стандардизација и информа-
циони систем
Dragan Vuksanović, electrotechnical
standardization and information system

Радиша Кнежевић,
опште области стандардизације
Radiša Knežević,
general standardization

Органи

Скупштина

Чине је представници свих заинтересованих страна - оснивача и чланова Института. Привредна друштва, предузећа и друга правна лица чланови Института, као и оснивач, учествују у раду Скупштине преко овлашћених представника. Предузетници и физичка лица непосредно учествују у раду Скупштине.

Редовна седница Скупштине Института

Regular ISS Assembly meeting

Управни одбор

Управни одбор је орган управљања пословањем Института. Председника и чланове Управног одбора именује и разрешава оснивач. Чланове Управног одбора предлажу Скупштина Института из редова чланова Института, оснивач Института (од којих је један представник министарства надлежног за послове стандардизације) и запослени у Институту из својих редова. В.д.председника Управног одбора је Душан Рафаиловић, дипл. инж. саобр, Секретаријат за саобраћај, док су в.д. чланова Управног одбора: др Златомир Живановић, дипл. инж. маш, Институт нуклеарних наука „Винча“, др Милош Јелић, дипл. инж. маш, Институт „Кирило Савић“, Београд, Лела Тасић, дипл. инж. произв. менаџ, Асоцијација потрошача Србије, Нови Сад и Александар Стефановић, дипл. инж. маш, Институт за стандардизацију Србије, Београд.

Директор

Директор Института је пословодни орган који представља и заступа Институт као правно лице, и то са неограниченом одговорношћу, руководи радом Института и одговара за законитост рада и пословања. За свој рад директор одговара Управном одбору. Директора Института именује и разрешава оснивач, на предлог Управног одбора.

Надзорни одбор

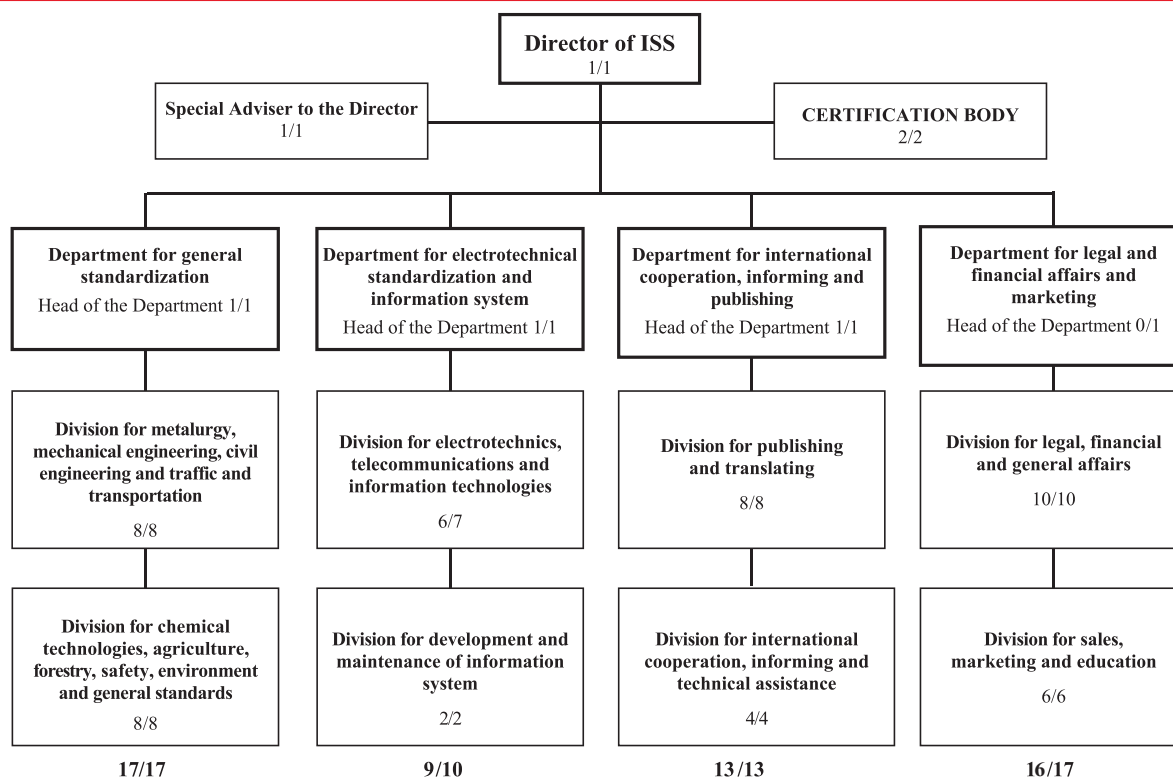
Надзорни одбор је орган контроле законитости рада и финансијског пословања Института, који за свој рад одговара оснивачу Института. Надзорни одбор има председника и два члана које именује и разрешава оснивач из редова чланова Института, запослених у Институту и министарства надлежног за послове стандардизације. Председник Надзорног одбора је Драгослав Станковић, економиста (представник оснивача), док су чланови: мр Душан Стокић, Магистар маш, Привредна комора Србије (представник члана Института) и Владимир Драгојевић, дипл. инж. пољ. мех, Институт за стандардизацију Србије, Београд (представник запослених).

Драгослав Станковић, председник Надзорног одбора Института
*Dragoslav Stanković,
ISS Supervisory Board Chairperson*

Душан Стокић, члан Надзорног одбора Института
*Dušan Stokić,
ISS Supervisory Board member*

NOTE: Numerical data given beside or below the titles of organizational units, or the titles of working places within or out of them represent the number of working places / the number of executives.

Management bodies

Assembly

The Assembly comprises of all interested parties – the Founder and the members of the Institute. Companies and other legal persons, members of the Institute, as well as the founder, take part in the work of the Assembly through their respective authorized representatives. Entrepreneurs and natural persons, members of the Institute, shall directly participate in the work of the Assembly.

Managing Board

The Managing Board is the body managing ISS operations. The chairperson and the Managing Board members are appointed and released by the Founder. The Managing Board members are nominated by: ISS Assembly members, the founder (one of them being a representative of the ministry responsible for the standardization issues) and ISS employees. Acting Chair of the ISS Managing Board is Dusan Rafailovic, MSc Traffic Eng., Secretariat for Traffic, and the acting members are: dr Zlatomir Zivanovic, PhD. Mech. Eng., Vinca Institute of Nuclear Sciences, dr Milos Jelic, PhD. Mech. Eng., "Kirilo Savic" Institute Belgrade, Lela Tasic, MSc Prod. Man., Association of Consumers of Serbia, Novi Sad and Aleksandar Stefanovic, MSc Mech. Eng., Institute for Standardization of Serbia

Director

The Director is the operations manager of ISS activities and is liable for the legality of the work and operations, as well as for professional work of ISS. As regards his/her work, the Director is accountable to the Managing Board. ISS Director is appointed and released by the Founder at a proposal of the Managing Board.

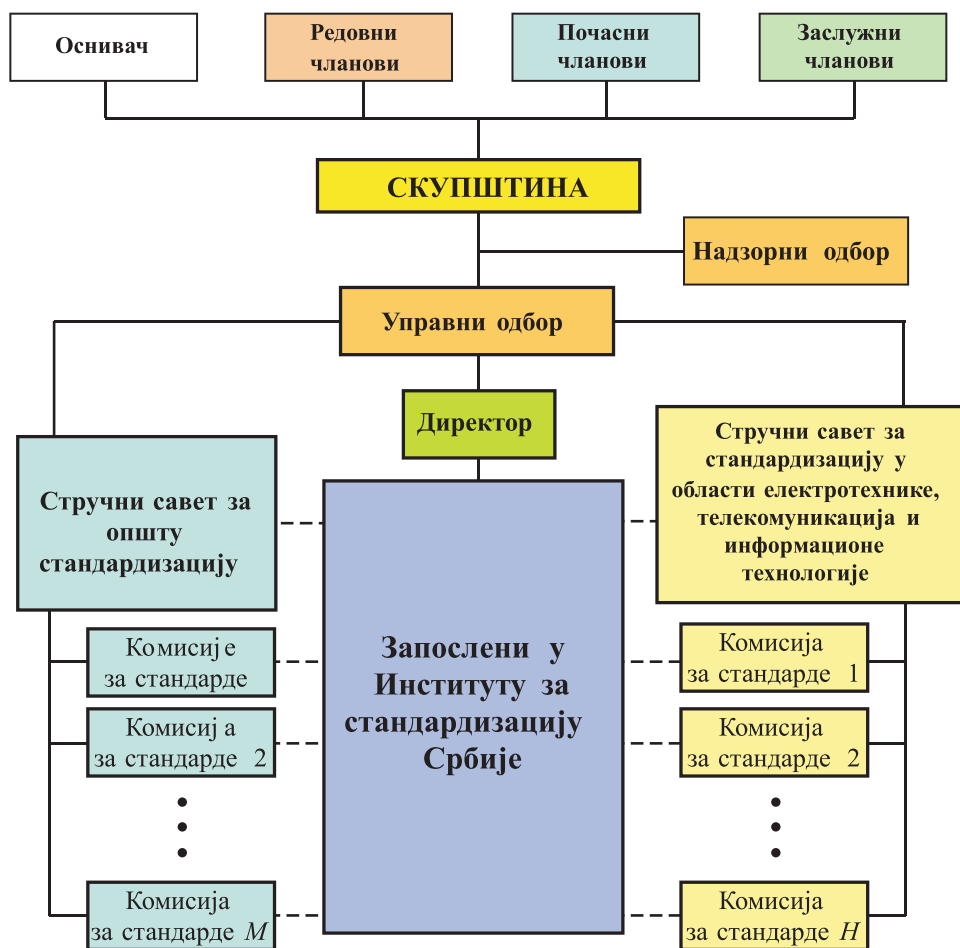

Седница Управног одбора Института
ISS Managing Board meeting

Supervisory Board

The Supervisory Board is the body controlling the legality of work and financial operations of the Institute and is accountable for its work to the ISS founder. The Supervisory Board comprises a chairperson and two members, and they are: the representative of the ISS founder, the representative of ISS member and the representative of ISS employees. They are appointed and released by the Founder.

The Supervisory Board Chair is Dragoslav Stankovic, MSc Ecc., (the representative of ISS founder), while the members are: Dusan Stokic, MSc Mech. Eng., (the representative of the ISS member) Chamber of Commerce and Industry of Serbia, and Vladimir Dragojevic, MSc Agr. Eng., the representative of ISS employees.

Органи и стручна тела Института

Стручна тела

Стручна тела Института су стручни савети и комисије за стандарде и сродне документе.

Стручни савети

Стручни савети усмеравају стручни рад комисија за стандарде и сродне документе, које се образују за поједине уже области стандардизације.

У Институту постоје два стручна савета: Стручни савет за опште области стандардизације који надгледа рад свих комисија за стандарде које су надлежне за уже области стандардизације, предмете који припадају Међународној организацији за стандардизацију (ISO) и Европском комитету за стандардизацију (CEN) и Стручни савет за стандардизацију у областима електротехнике, информационих технологија и телекомуникација који надгледа рад свих комисија за стандарде које су надлежне за уже области стандардизације и предмете који припадају Међународној електротехничкој комисији (IEC), Међународној унији за телекомуникације, Сектору за стандардизацију телекомуникација (ITU), Заједничком комитету за информациону технологију (ISO/IEC JTC 1), Европском комитету за стандардизацију у области електротехнике (CENELEC) и Европском комитету за стандарде у области телекомуникација (ETSI).

Председника и чланове стручних савета именује Управни одбор на предлог директора Института и они за свој рад одговарају Управном одбору. Чланови стручних савета бирају се из реда признатих стручњака и научних радника из области за које су стручни савети образовани. Рад у стручним саветима је добровољан.

Комисије за стандарде и сродне документе

Стручни рад Института у ужим областима стандардизације одвија се у комисијама за стандарде, које су основна техничка радна тела у Институту.

Комисије имају председника и чланове који се именују из реда истакнутих стручњака у областима за које се доносе српски стандарди и сродни документи. Секретари комисија именују се из реда запослених у Институту.

Комисије за стандарде одговарају за свој рад надлежном стручном савету.

У 2016. години у Институту су биле активне 163 комисије за стандарде, од којих су 122 из општих области, а 41 из електротехничких области стандардизације. У рад комисија укључено је преко 500 организација са око 1.600 представника.

Комисије за стандарде из општих области стандардизације прате рад и учествују у раду 487 техничких комитета и поткомитета ISO-а, и то у 50 тела као „Р члан (енгл. *participant*)”, а у 436 тела као „О” члан (енгл. *observer*).

Комисије за стандарде из области електротехнике (електроенергетике, електронике, телекомуникација) и информационих технологија прате рад и учествују у раду 177 IEC техничких комитета и поткомитета, укључујући Заједнички технички комитет ISO/IEC JTC 1 (Информациона технологија). У 40 IEC тела имају статус „Р” члана, а у 137 тела статус „О” члана.

ЧЛАНСТВО У ИНСТИТУТУ

Институт је јавна установа, која је организована слично удружењу. Чланство у Институту подразумева одговорност свих заинтересованих страна за ефективно и ефикасно обављање послова стандардизације и функционисање Института, односно националне стандардизације у Републици Србији у другим областима рада.

Учлањење у Институт је добровољно. У Институт се може учланити привредно друштво, друго правно лице или предузетник, који су основани у складу са прописима Републике Србије, као и физичко лице које је држављанин Републике Србије. Чланство у Институту не може се преносити или преузимати.

Члан Института има право да непосредно или преко овлашћеног представника учествује у раду и одлучивању у органима Института, као и у управљању Институтом, у складу са оснивачким актом и статутом Института. Поред тога, члан Института има бројне користи од чланства, као што је право на посебан попуст при куповини стандарда, плаћању услуга, плаћању накнада за учешће на семинарима, конференцијама, саветовањима и другим стручним скуповима које Институт организује са-

Expert bodies

ISS expert bodies are: expert councils and national technical committees (TCs).

Expert Councils

Expert councils guide the professional work of national TCs, which are established for specific fields of standardization.

Two expert councils exist in ISS: Expert Council for General Fields of Standardization that monitors and supervises the work of all NTCs responsible for the general fields of standardization, all issues referring to the International Organization for Standardization (ISO) as well as the the European Committee for Standardization (CEN), and Expert Council for Standardization in the Fields of Electrotechnics, Information Technologies and Telecommunication that monitors and supervises the work of all NTCs responsible for the general fields of standardization and issues referring to the International Electrotechnical Commission (IEC), International Communication Union (ITU), Joint Technical Committee (ISO/IEC JTC1), European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) and European Telecommunications Standards Institute (ETSI).

The Managing Board appoints and releases the chairpersons and members of the expert councils, upon the proposal of the ISS Director, and they are accountable for their work to the Managing Board. The members of the expert councils are selected from among the recognized experts and scholars in fields for which the expert councils are established. The work in the expert councils is voluntary.

National technical committees

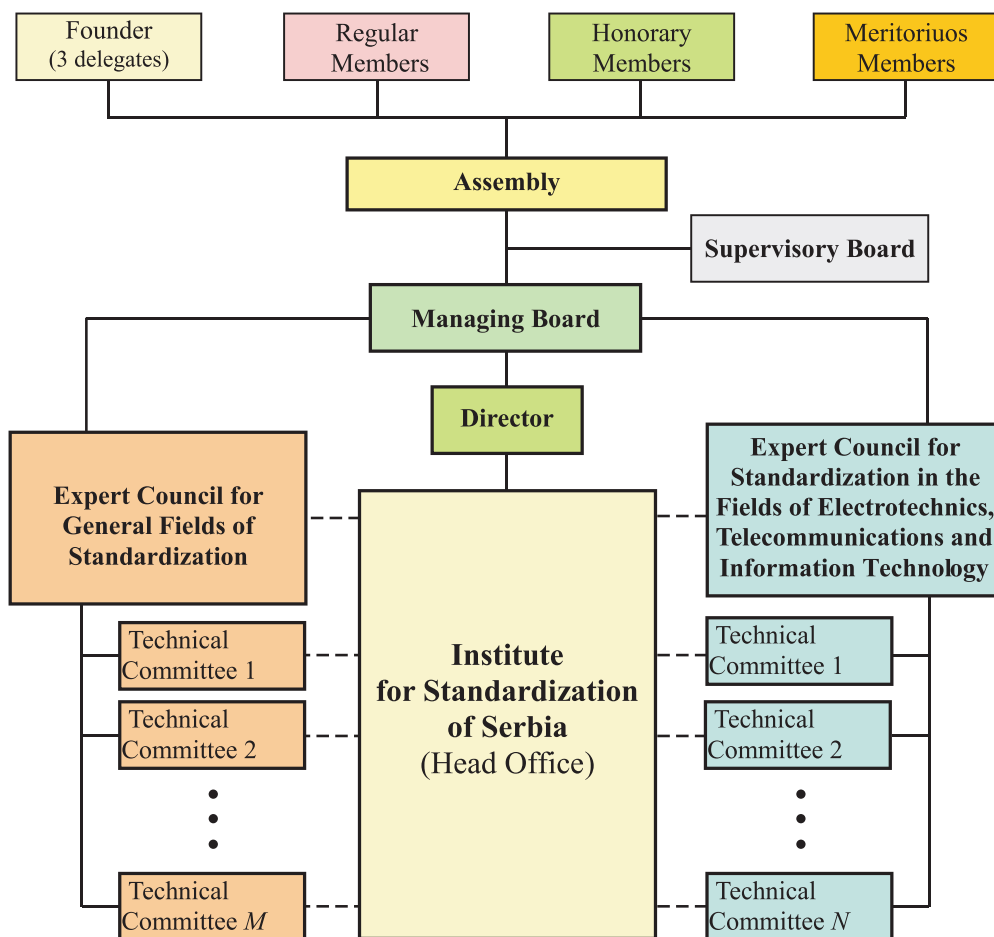
Expert work in the specific fields of standardization is performed in the national technical committees, which are basic technical working bodies in ISS.

TCs have a chairperson and members, who are appointed among the prominent experts in the respective field for which Serbian standards and related documents are developed. TC secretaries are appointed within ISS employees.

TCs are liable for their work to the responsible expert council.

In 2016, ISS had 163 active TCs, i.e. 122 TCs in the general standardization fields, and 41 in the electrotechnical standardization fields. The work of NTCs involve more than 500 organizations with over 1.600 representatives.

NTCs in the general fields of standardization follow the work and participate in the work of 487 ISO TCs and SCs,

ISS Management and expert bodies

out of which in 50, as the “P” member, and in 436 as an “O” member.

NTCs in electrotechnical fields (electrotechnics, electronics and telecommunications) and information technologies follow the work and participate in the work of 177 IEC TCs and SCs, including ISO/IEC JTC1 (Information Technology). In 40 IEC TCs and SCs they are “P” members, and in 137 “O” members.

MEMBERSHIP OF ISS

ISS is a public institution, organized similarly to an association. The membership of ISS implies the responsibility of all interested parties in effectively and efficiently performing standardization work and functioning of ISS, i.e. in the national standardization in the Republic of Serbia in other areas of work.

Membership of ISS is voluntary. The member of ISS may be: a company, other legal person or entrepreneur, incorporated according to the regulations of the Republic of Serbia, as well as any natural person who is a citizen of the Republic of Serbia. The membership of ISS may not be transferred or taken over.

A member of the Institute is entitled to participate directly or through its authorized representative in the work and decision-making of ISS management bodies, as well as in managing ISS, in compliance with the Decision on Establishing the Institute and ISS Statute.

In addition, a member has numerous benefits resulting from their membership status, such as the special discount

мостално или у сарадњи са другим правним лицима и организацијама. Такође, чланови имају право на бесплатан електронски приступ службеном гласилу Института, бесплатан примерак годишњег каталога стандарда и сродних докумената које је објавио Институт и на друге погодности.

У 2016. години Институт је имао 80 активних редовних чланова.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Као национална организација за стандардизацију, Институт представља и штити интересе Републике Србије у следећим међународним и европским организацијама за стандардизацију:

- Међународној организацији за стандардизацију (ISO), у којој има статус пуноправног члана од 1950. године;

Потписивање споразума о сарадњи са Администрацијом за стандардизацију Кине, Пекинг 2016.

Signing the Agreement with Standardization Administration of China, Beijing 2016

- Међународној електротехничкој комисији (IEC), у којој има статус пуноправног члана од 1953. године;
- Европском комитету за стандардизацију (CEN), у којем је од 1. јануара 2008. године до 31. децембра 2016. године имао статус придруженог члана, а од 1. јануара 2017. године има статус пуноправног члана;
- Европском комитету за електротехничку стандардизацију (CENELEC), у којем је од 1. октобра 2005. године до 31. децембра 2016. године имао статус придруженог члана, а од 1. јануара 2017. године има статус пуноправног члана;
- ИЕС систему за испитивање усаглашености и сертификацију (IECEE), у оквиру којег функционише шема признавања резултата испитивања (IECEE/CB-Scheme), у којој Институт има статус пуноправног члана од 1985. године;
- у јуну 2011. године Институт је потписао Меморандум о разумевању са Европским институтом за стандарде у

Представници ИСС-а на Генералној скупштини ИЕС-а, Франкфурт 2016.

ISS representatives at IEC General Assembly meeting, Frankfurt 2016

области телекомуникација (ETSI) и у складу са правилима процедуре те европске организације за стандардизацију у њој стекао статус „националне организације за стандарде“;

- Институт учествује у раду Радне групе за сарадњу у области регулације и политику стандардизације, радног тела у оквиру Економске комисије за Европу Уједињених нација (UN/ECE/TRADE/WP.6).

Стицање статуса пуноправног члана у CEN-у и CENELEC-у

У европским организацијама за стандардизацију CEN и CENELEC Институт је до новембра 2016. године имао статус прудруженог члана и самим тим није имао могућности да учествује у доношењу одлука. Представници Института су учествовали на заседањима генералних скупштина и техничких комитета у својству посматрача и да на тај начин су стицали неопходно искуство које је потребно за статус пуноправног члана тих организација. Након вишегодишњег интензивног рада на преузимању европских стандарда, припремању и преводу докуменације неопходне за подношење пријаве Института за пуноправно чланство у европским организацијама за стандардизацију, у мају 2016. године Институт је званично поднео пријаву. Трочлана делегација Института и в. д. помоћника министра привреде су током априла посетили

Пријава Института за CEN/CENELEC

ISS application for CEN/CENELEC

CEN-CENELEC менаџмент центар и Генерални директор Европске комисије - DG GROW, како би представили Институт и исказали намеру да до краја године национално тело за стандардизацију Републике Србије постане пуноправни члан ових организација. Делегацију је примила генерална директорка CEN-CENELEC Елена Сантјаго Сид са својим сарадницима. Приликом ове посете чланови делегације су указали на напредак Института у испуњавању услова за пуноправно чланство и са представницима CEN-CENELEC разјаснили низ питања која су се односила на начин припремања пријаве.

На 56. заседању Генералне скупштине CENELEC-а, 45. заседању Генералне скупштине CEN-а и Четвртом европском самиту о стандардизацији, који су одржани почетком јуна у Скопљу (Македонија) објављено је да се прихвата пријава Института за пуноправно чланство у CEN-у и CENELEC-у.

У периоду од 5. до 7. септембра 2016. године, у надзорној посети ради провере припремљености Института, у Београду су боравили оцењивачи CEN и CENELEC Јорген

when purchasing standards, paying for the services rendered, paying for the participation in seminars, conferences, symposia and other professional meetings, organized by ISS individually or in cooperation with other legal entities and organizations. In addition, ISS members are entitled to the free-of-charge access to ISS official bulletin, free-of-charge copy of ISS Standards Catalogue, as well as other benefits.

In 2016, ISS had 80 active regular members.

INTERNATIONAL COOPERATION

As the national organization for standardization, ISS represents and acts in the interests of the Republic of Serbia before the following international and European organizations for standardization:

- International Organization for Standardization (ISO), having the status of full member since 1950;
- International Electrotechnical Commission (IEC), having the status of full member since 1953;

Посета представника ИСС-а CEN-CENELEC Менаџмент центру
ISS representatives visit to CEN-CENELEC Management Centre

- European Committee for Standardization (CEN), having the status of affiliate member from January 1st 2008 till December 31st 2016, and from January 1st 2017 full membership status ;
- European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC), having the status of affiliate member from October 1st 2005 till December 31st 2016, and from January 1st 2017 full membership status;
- IEC system of conformity assessment schemes for electrotechnical equipment and components (IECEE), within which is the scheme for mutual acceptance of test reports and certificates (IECEE/CB-Scheme), where ISS has the status of full member since 1985.

Представнице ИСС на семинару у Кини
ISS representatives at Seminar in China

- In June 2011, ISS has signed a Memorandum of Understanding with European Telecommunications Standards

Institute (ETSI) and according to ETSI rules of procedure, ISS gained the status of "National Standards Organization" (NSO).

- ISS participates in the work and monitors the work of the Working Party on Regulatory Cooperation and Standardization Policies (UN/ECE/TRADE/WP.6), within the United Nations Economic Commission for Europe.

Achieving the full membership status in CEN and CENELEC

Until November 2016, ISS had the affiliate membership status in the European Organizations for Standardization CEN and CENELEC, which resulted in the fact that ISS did not have the possibility to participate in the decision making process. ISS representatives have participated in the TCs General Assembly work as observers, and in that way acquired the necessary experience needed for the full membership status in these organizations.

After years of intensive work on adopting European standards, preparing and translating the documentation necessary for submitting ISS application for the full membership status in the European organizations for standardization, in May 2016, ISS has officially submitted the application. During April 2016, ISS three-member delegation and assistant minister from the Ministry of Economy of the Republic of Serbia, have visited CEN/CENELEC Management Center (CCMC) as well as General Directorate of the European Commission (DG-GROW), in order to present ISS and express our intention to become a full member of these organizations by the end of 2016. The delegation was received by Ms Elena Santiago Cid, General Director of CEN/CENELEC, with her associates. In the course of this visit, ISS delegation pointed out ISS progress in

CEN - European Committee for Standardization
CENELEC - European Committee for Electrotechnical Standardization

Press Release

Brussels, 25 November 2016

Serbia makes 34! CEN and CENELEC welcome ISS as full member.

The European Committee for Standardization (CEN) and the European Committee for Electrotechnical Standardization (CENELEC) have both decided to grant full membership status to the Institute of Standardization for Serbia (ISS), the National Standardization Body (NSB) of Serbia. ISS membership will take effect on 1 January 2017, and represents an important step towards the full participation of Serbia in the European Single Market.

The application of ISS to become a full member of CEN and CENELEC was formally accepted by the General Assemblies of both organisations, which met in Brussels on 23 November. This was preceded by more than 15 years of close cooperation between ISS and the CEN and CENELEC communities. ISS has been an Affiliate of CEN since January 2005, and of CENELEC since 2009, a status that has fostered greater technical alignment between Serbia, and the EU and EFTA. Technical Assistance projects on 'Quality Infrastructure in the Western Balkans' under CEN leadership, the first one of which started in 2004, have accompanied further the strengthening of the Serbian quality infrastructure.

ISS membership to CEN and CENELEC comes in direct support of the negotiations for Serbia's accession to the EU. The Republic of Serbia applied for EU membership in 2009 and was granted candidate country status for EU membership in March 2012. The 1st Intergovernmental Conference on 21 January 2014 signalled the formal start of Serbia's accession negotiations. The European Commission decided in January 2014 to recommend the opening of accession negotiations, which began in January 2014, and discussions on the first two chapters of the EU Acquis were started in December 2015.

The Serbian NSB has demonstrated its commitment to becoming a full part of the European Standardization System, having adopted 91% of the CEN and CENELEC catalogues of European Standards. Additionally, ISS is currently an observer in 28 CEN and 5 CENELEC Technical Committees (TCs).

Following the accession of ISS, both CEN and CENELEC will have national members in 34 European countries, covering over 600 million consumers. These include all 28 countries of the European Union and three countries of the European Free Trade Association (Iceland, Norway and Switzerland) plus three EU candidate countries (Serbia, Turkey and the former Yugoslav Republic of Macedonia).

CEN/CENELEC Management Centre, Avenue Marnix 17, 1000 Brussels, Belgium
T: +32 25500811 - F: +32 25500829 - info@cenomelec.eu - www.cenomelec.eu

Хагелунд и Никола Гиганте са циљем да се утврди испуњеност критеријума за пријем у пуноправно чланство поменутих организација. Почетком октобра 2016. године достављен је прелиминарни извештај, који је садржао позитивне оцене и, према коме, приликом оцењивања није утврђена ниједна неусаглашеност са захтевима утврђеним у CEN-CENELEC Guide 20:2015, *Унутршњост о критеријумима за чланство у CEN-у и CENELEC-у*.

На Петој заједничкој седници генералних скупштина CEN и CENELEC, одржаној 23. новембра 2016. године у Бриселу, након тајног гласања, званично и једногласно, проглашен је пријем Института у пуноправно чланство европских организација за стандардизацију CEN и CENELEC.

Пета балканска конференција о стандардизацији

У Београду, у хотелу Мажестик, 14. и 15. јуна 2016. године одржана је Пета балканска конференција о стандардизацији. Учесници конференције су били представници националних тела за стандардизацију из 11 земаља, и то: Албаније, Босне и Херцеговине, Бугарске, Црне Горе, Хрватске, Македоније, Словеније, Турске и Србије, а први пут Балканској конференцији присуствовали су директори националних тела за стандардизацију Румуније и Молдавије, који су потписали протокол о сарадњи и тиме се прикључили овој регионалној иницијативи. Конференцији је присуствовао и г. Вим де Кесел (Wim de Kesel), потпредседник CENELEC-а.

Јован Петровић, в. д. помоћника министра и Дејана Милинковић, председница Скупштине ИСС-а (у средини)

Jovan Petrović, Acting Assistant Minister and Dejana Milinković, ISS Assembly Chairperson (middle)

Током два дана трајања конференције разматрана су питања од значаја за све учеснике: разговарало се о сарадњи између националних тела за стандардизацију и државних органа, превозињу стандарда и успостављању термилолошких база, постизању финансијске одрживости националних тела за стандардизацију, као и о могућностима за учествовање у регионалним и европским пројектима.

Према већ устаљеној пракси, завршни део конференције је био посвећен усвајању закључака. Учесници су се сложили да је неопходно формирати радну групу чији би задатак био утврђивање правила и кодекса добре праксе конференције, као и акционог плана за наредну годину, са циљем да се рад конференције учини оперативним и ефикасним. Иако питање интелектуалне својине и ауторских права на стандардима нису биле званичне теме конференције, о њима се током трајања конференције често разговарало. Сви учесници су констатовали да шира јавност још увек није довољно обавештена о томе колико је важно спречити неадекватно коришћење стандарда, неовлашћено умножавање или неовлашћено

постављање стандарда на Интернет. Стога је један од закључака конференције била неопходност предузимања заједничке активности у том смислу, нпр. објављивањем заједничког саопштења о важности заштите права интелектуалне својине. У закључцима је истакнут и значај даљег унапређивања сарадње између учесника Балканске конференције.

Реализацију ове конференције су својим спонзорством потпомогле следеће организације: Ваљаоница бакра Севојно а.д, Алфа-Плам а.д. Врање, Центар за испитивање намирница, Енергопројект – Хидроинжењеринг а.д. и Галеника а.д. - Београд.

Мр Миодраг Перовић директор Института за стандардизацију Црне Горе на Балканској конференцији

Miodrag Perović, M.Sc. Director of the Institute for Standardization of Montenegro at the Balkan Conference

Радне посете

У оквиру сарадње два национална тела за стандардизацију, Хрватског завода за норме (ХЗН) и Института, у децембру 2016. године је реализована радна посета колега из ХЗН-а Институту. Циљ посете био је успостављање ближе сарадње између две институције, кроз узајамно пружање техничке помоћи и размену информација и искустава од обостраног интереса. Разматрана су важна питања у вези са заштитом ауторских права, сарадњом са сектором малих и средњих предузећа, продајом стандарда и друге, актуелне теме. Такође, током посете потписан је уговор о техничкој сарадњи (Memorandum of understanding on technical cooperation), којим су дефинисани облици даље сарадње ХЗН-а и Института.

Трочлана делегација Института за стандардизацију Босне и Херцеговине (BAS) је током тродневне посете разменила искуства са колегама из Института у вези са различитим активностима из области стандардизације, као и контекста у којем се стандардизација развија у обе земље.

Учешће у раду техничких радних тела европских и међународних организација за стандардизацију

У оквиру својих редовних активности, у току 2016. године Институт је координисао учешће српских стручњака у предлагању, изради, утврђивању, преиспитивању и одр-

fulfilling the requirements for full membership status, and, together with CEN/CENELEC representatives, clarified a number of issues pertaining the method of preparing the application. At the 56 CENELEC General Assembly, 45 CEN General Assembly and Fourth European Summit on Standardization, that were held at the beginning of June 2016 in Skopje (Macedonia), it was announced that the application for full membership status in CEN and CENELEC submitted by ISS, was accepted.

During the period of September 5th till 7th 2016, for the purpose of checking the level of readiness of ISS, Mr Jorgen Hage-lund and Mr Nicola Gigante, auditors from CEN and CENELEC, were in the surveillance visit to Belgrade, with the aim of determining the fulfillment of the criteria for the admission to the full membership status in the mentioned organizations. At the beginning of October 2016, the preliminary report was delivered, which contained positive assessment and, according to that report, during the assessment process, there were no nonconformities with the requirements stated in CEN-CENELEC Guide 20:2015, Guide on membership criteria of CEN and CENELEC.

At the Fifth Commomn CEN/CENELEC Session, held on November 23rd 2016 in Brussels, after a secret ballot (vote), officially and unanimously, ISS admission to full membership status in CEN and CENELEC was announced.

Fifth Balkan Conference on Standardization

The Fifth Balkan Conference on Standardization was held in Belgrade, Hotel Majestic, on June 15th and 16th 2016. The conference participants were the representatives of 11 national standardization bodies, i.e.: Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Montenegro, Croatia, Macedonia, Slovenia, Turkey and Serbia, and for the first time the directors of the national standardization bodies of Romania and Moldova participated in the conference, and they have signed the cooperation protocol, thus joining this regional initiative. Mr Wim de Kesel, vice-president of CENELEC, also participated in the conference. During the two days of the conference, the following issues important to all the participants were discussed: the cooperation between the national standardization bodies and government authorities, the translation of standards and establishment of the terminology databases, achieving financial sustainability of the national standardization bodies, as well as the possibilities for participation in the regional and European projects.

According to the established practice, the final part of the conference was dedicated to the confirmation of the conclusions. The participants agreed that it was necessary to form a work-

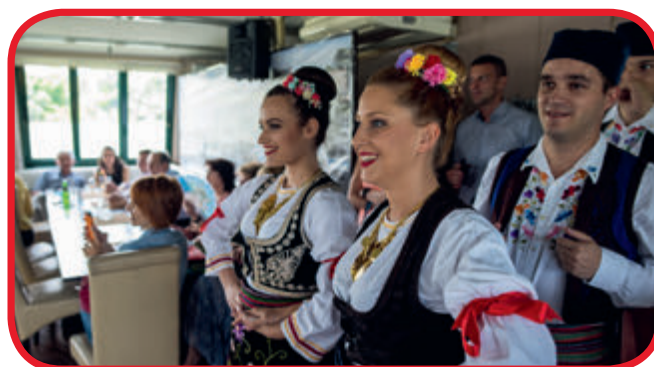

Вим де Кесел, потпредседник CENELEC-а

Wim de Kesel, CENELEC Vice-President

official issues on the agenda, they were often discussed during the conference. All the participants have noted that the general public is still not sufficiently informed on the importance of preventing the inappropriate use of standards, unauthorized copying or unauthorized posting of standards on the internet. Therefore, one of the conclusions at the conference was the need to undertake joint activity in that sense, for example by publishing the joint statement on the importance of protecting intellectual property rights. The conclusions also highlighted the significance of further improving the cooperation among the Balkan Conference participants.

The realization of this conference was sponsored by the following organizations: Copper Mill Sevojno a.d., Alfa-Plam a.d. Vranje, Centar za ispitivanje namirnica (CIN), Energoprojekt – Hidroinženjering a.d. and Galenika a.d. - Belgrade.

Working visits

In the framework of the cooperation of the two national standardization bodies, Croatian Standards Institute (HZN) and ISS, in December 2016, the working visit of the HZN colleagues to ISS was realized. The purpose of the visit was establishing closer cooperation between the two institutions, through mutual provision of technical assistance and exchange of information and experience that are of common interest. Important issues related to copyright protection, cooperation with SME sector, sales of standards and other topics were deliberated. In addition, the models for further cooperation between HZN and ISS were defined in the Memorandum of Understanding on Technical Cooperation, that was signed during the working visit.

Three-member delegation from the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina (BAS) has exchanged experiences with ISS colleagues in the course of the three-day visit, on various activities in the standardization areas, as well as the development concept of the respective national standardizations in both countries.

Пета балканска конференција о стандардизацији, Београд 2016.

V Balkan Standardization Conference, Belgrade 2016

ing group (task force) with the job of establishing the conference rules and codes of good practice, as well as the action plan for the upcoming year, in order to make the conference work more operational and efficient. Although the topic of intellectual property rights and copyright on standards were not

жавању међународних стандарда и сродних докумената, као и на заседањима техничких радних тела међународних организација за стандардизацију ISO и IEC и њиховог заједничког техничког комитета за информациону технологију ISO/IEC JTC 1.

- Чланица комисије за стандарде и сродне документе ISS/KS Z172, *Оптика, фотоника и заштита очију*, учествовала је на заседању поткомитета ISO/TC 172/SC 6 (Geodetic and Surveying Instruments), које је одржано од 6. до 7. јуна 2016. године у Хербугу (Швајцарска Конфедерација),
- Представник Националне организације потрошача Србије (НОБС) и представница Института учествовали су на регионалној радионици у организацији ISO-а на тему „Укључивање потрошача у процес доношења стандарда“, одржаној у Бечу (Аустрија), од 7. до 9. децембра 2016. године,
- Председник комисије за стандарде и сродне документе ISS/KS U254, *Флексибилне траке за хидроизолацију*, учествовао на заседању CEN/TC 254, које је одржано 9. и 10. јуна у Делфту (Краљевина Холандија),
- Представник Института је учествовао на састанку техничког комитета CEN/TC 52 (*Безбедност децих играчака*), које је одржано од 13. до 15. априла у Делфту (Краљевина Холандија),
- Члан Комисије за стандарде ISS/KS N061, *Перформансе и безбедност апарата за домаћинство и сличних електричних апарата*, учествовао је на заседању поткомитета IEC/TC 61D (*Appliances for air-conditioning for household and similar purposes*) које је одржано од 5. до 6. октобра 2016. године у Франкфурту (Савезна Република Немачка),
- Представник Института је учествовао на 26. пленарном заседању CEN/TC 275, *Анализа хране - Хоризонталне методе*, одржаном у Берлину (Савезна Република Немачка), 6. и 7. октобра 2016. године,
- Представник Института учествовао је на стручном скупу „Workshop WS10 on EEE“, који је одржан 1. и 2. новембра 2016. године у Охриду (Република Македонија),
- Представница Института учествовала је на регионалном стручном скупу „Радионица о Уредби за грађевинске производе (WS34)“, који је одржан 3. и 4. новембра 2016. године у Охриду (Република Македонија).

Учешће техничких и других стручњака из српских предузећа и установа у раду међународних и европских тела за стандардизацију, као и представника Института, има изузетан значај за даљи развој наше националне стандардизације и усаглашавање српских стандарда са међународним и европским стандардима, како ради пријема наше земље у СТО, тако и ради пријема у ЕУ.

Техничка помоћ ISO/DEVCO

Захваљујући спонзорству Међународне организације за стандардизацију ISO и њеном програму техничке помоћи за земље у развоју ISO/DEVCO, у 2016. години председници и чланови комисија за стандарде учествовали су на следећим међународним скуповима:

- чланица комисије за стандарде ISS/KS CASCO учествовала је на 31. пленарном заседању техничког комитета ISO/CASCO које је одржано од 3. до 5. маја у Дубаију (Уједињени Арапски Емирати),
- чланица комисије за стандарде ISS/KS CASCO учествовала је у раду радне групе ISO/CASCO/WG 42, чији је 5. састанак одржан од 31. маја до 2. јуна у Женеви (Швајцарска Конфедерација),
- председник комисије за стандарде ISS/KS E034-5, *Млеко и производи од млека*, учествовао је на заседању ISO/TC 34/SC 5 („IDF/ISO Analytical Week 2016“), које је одржано од 30. маја до 3. јуна у Копенхагену (Краљевина Данска).

ФИНАНСИРАЊЕ

Према члану 9. Закона о стандардизацији, односно члану 7. Одлуке о изменама и допунама оснивачког акта Института, Институт стиче средства за обављање своје делатности на следеће начине: из прихода које оствари наплатом чланарина; продајом српских стандарда, сродних докумената и других публикација; из прихода које оствари продајом услуга; из буџета Републике Србије; из других извора (поклона и других прихода), у складу са законом и уз претходну сагласност оснивача.

У 2016. години Институт је остварио приходе из буџета РС у износу од 72.770.000 динара, што представља извршење плана од 98 %, и сопствене приходе од продаје добара и услуга у износу од 31.356.887 динара, што представља извршење плана од око 80 %.

Преглед остварених прихода Института у 2016. години

Број	Опис	Износ (RSD)
1	2	3
2	Укупно приходи из буџета	72.770.000
3	Чланарина	3.244.500
4	Приходи од продаје српских стандарда и информационих услуга	22.089.301
5	Приход од продаје међународних стандарда, сродних докумената и других публикација, као и националних стандарда и сродних докумената других земаља	3.124.998
6	Приходи од споредне продаје добара и услуга	134.698
7	Приходи од семинара	1.597.870
8	Приходи од WPMI – сертификата	120.000
9	Приходи од тумачења стандарда и сродних докумената	5.000
10	Примања од продаје залиха (збирке стандарда)	210.848
11	Укупно сопствени приходи	31.356.887
12	Укупно приходи (2+11)	104.126.887

Participation in the work of technical working bodies of the European and international organizations for standardization

As a part of its regular activities, in 2016 ISS has, coordinated the participation of Serbian experts in proposing, developing, adopting, revising and maintaining international standards and related documents, as well as participation in the meetings of the technical working bodies of the international organizations for standardization ISO and IEC and their joint technical committee for information technologies ISO/IEC JTC1.

- NTC Z172, *Optics, photonics and eye protection*, member has participated in the ISO/TC 172/SC 6, (Geodetic and Surveying Instruments), held from June 6th till 7th 2016, in Heerbrugg (Switzerland),
- The representative of the National Organization of the Consumers of Serbia (NOBS) and ISS representative have participated in the regional workshop organized by ISO on the subject of "Involving consumers in the standards development process", held from December 7th till 9th in Delft, Netherlands,
- NTC U254, *Flexible sheets for waterproofing*, Chair has participated in the meeting CEN/TC 254, held in June 9th and 10th in Delft, Netherlands,
- ISS representative has participated in the meeting of CEN/TC 52 (Safety of toys), held from April 13th till 15th in Delft (Netherlands),
- NTC N061 (*Performances and safety of household appliances and similar electrical apparatus*) member has participated in the meeting of IEC/TC 61D (*Appliances for air-conditioning for household and similar purposes*), held from October 5th till 6th, in Frankfurt, Germany,
- ISS representative has participated in the 26th Plenary Meeting of CEN/TC 275, *Food analysis - Horizontal methods*, held from October 6th and 7th in Berlin, Germany,
- ISS representative has participated in „Workshop WS10 on EEE“, held from November 1st till 2nd in Ohrid, Macedonia,
- ISS representative has participated in „Workshop on Construction Product Regulation (WS34)“, held from November 3rd till 4th in Ohrid, Macedonia.

The participation of technical and other experts from Serbian companies and institutions in the work of the International and European standardization bodies, as well as the participation of ISS representatives, is of immense importance for further development of our national standardization and harmonization of Serbian standards with the International and European standards, not only for the accession of Serbia to WTO, but also for the admission to EU.

ISO/DEVCO Technical assistance

Owing to the ISO sponsorship and ISO/DEVCO technical assistance programme for developing countries, during 2016, national TC chairpersons and TC members have participated in the following international conferences:

- Member of the NTC CASCO has participated in the 31st Plenary meeting of the TC ISO/CASCO, held from May 3rd till 5th in Dubai, UAE,
- Member of the NTC CASCO has participated in the 5th meeting of ISO/CASCO/WG 42, held from May 31st till June 2nd in Geneva, Switzerland.
- Chairperson of NTC E034-5, *Milk and milk products*, has participated in ISO/TC 34/SC 5 („IDF/ISO Analytical Week 2016“), held from May 30th till June 3rd in Copenhagen, Denmark.

FINANCING

In accordance with Article 9 of the Law on Standardization, and Article 7 of the Decision amending the Decision on Establishing the Institute for Standardization of Serbia, ISS has its funds provided in the following ways: charging the membership fee; selling Serbian standards, related documents and other publications; charging for the services rendered; the budget of the Republic of Serbia; other sources (donations and other income), in accordance with the law and subject to prior consent of the founder.

In 2016, ISS has achieved a revenue from the state budget in the amount of 72.770.000 RSD, which represents the realization of the plan by 98%, and its own revenues from sales of goods and services in the amount of 31.356.887 RSD, which represents the realization of the plan by 80%.

Overview of the realized ISS revenues in 2016

No.	Description	Amount (RSD)
1	2	3
2	Revenue from the budget	72.770.000
3	Membership fee	3.244.500
4	Revenue from sales of Serbian standards and providing information services	22.089.301
5	Revenue from sales of international standards, related documents and other publications, and national standards of other countries	3.124.998
6	Revenue from charging for the services rendered	134.698
7	Revenue from seminars	1.597.870
8	Revenue from WPMI certificates	120.000
9	Revenue from interpretation of Serbian standards and related documents	5.000
10	Revenue from sales of stock (standards collection)	210.848
11	Total own revenue	31.356.887
12	Total revenue (2+11)	104.126.887

ДОНОШЕЊЕ СРПСКИХ СТАНДАРДА

Српски стандарди и сродни документи доносе се и објављују у складу са Законом о стандардизацији и правилима Института, која су усклађена са правилима међународних и европских организација за стандардизацију (ISO и IEC, односно CEN и CENELEC), као и са Кодексом добре праксе за израду, доношење и примену стандарда из Споразума о техничким препрекама трговини Светске трговинске организације.

Институт у свом гласилу објављује обавештење о покретању поступка за доношење српског стандарда, а када је то неопходно, и за сродни документ, као и обавештење о стављању стандарда, односно сродног документа на јавну расправу.

Према члану 17. Закона о стандардизацији, примена српских стандарда и сродних докумената је добровољна.

При доношењу годишњих програма рада Института и годишњих планова доношења српских стандарда и сродних докумената, у обзир се узимају два најзначајнија приоритета политике економских односа Републике Србије са иностранством, и то приступање Светској трговинској организацији (СТО) и чланство у Европској унији (ЕУ), као и испуњавање обавеза које проистичу из Споразума о слободној трговини у централној Европи (CEFTA) и других регионалних иницијатива од интереса за Републику Србију. Обавезе у вези са поменутиим интеграцијама укључују и стандардизацију, која у процесу приступања СТО и ЕУ треба да допринесе постепеном смањењу техничких

препрека у трговини између Републике Србије и других земаља, да би у моменту приступања тим организацијама препреке биле уклоњене.

И у 2016. години заинтересоване стране преко комисија за стандарде Института гласале су у поступку доношења међународних ISO и IEC стандарда у различитим фазама њиховог доношења – проценат гласања је износио 100 %.

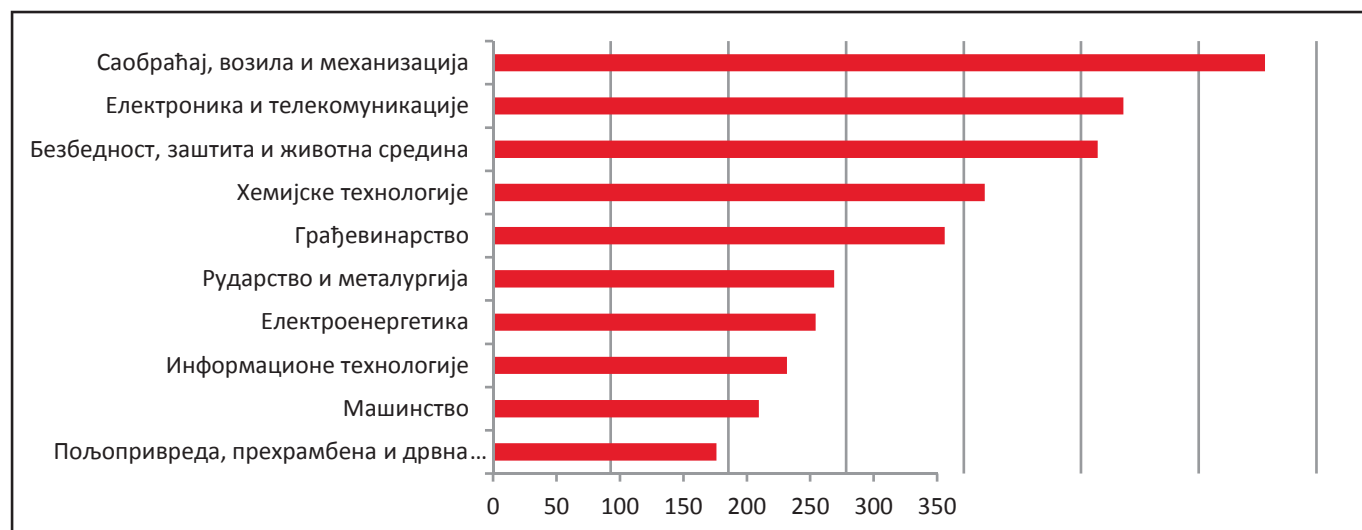
Испуњавање стратешког циља

У периоду од 1. јануара 2007. до 31. децембра 2016. године Институт је објавио 27.111 српских стандарда и сродних докумената којима су преузети одговарајући европски стандарди, односно европски сродни документи, и то 18.904 документа које је објавио CEN (у неелектротехничким областима), 7.561 документ које је објавио CENELEC (у електротехничким областима) и 646 докумената које је објавио ETSI (у области телекомуникација). У истом периоду Институт је повукао 15.328 раније објављених српских стандарда и сродних докумената, који су били или у супротности (конфлику) са преузетим европским стандардима, застарели и нерелевантни, или у међувремену повучени европски стандарди. Другим речима, до 31. децембра 2016. године Институт је преузео и објавио као српске око 96 % свих европских стандарда за које је до тада истекао рок за објављивање на националном нивоу, укључујући њихове измене и допуне (амандмане), а искључујући исправке (коригендуме).

Број реализованих српских стандарда и сродних докумената, нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у 2016. години

Врста документа	На српском језику	На енглеском језику	Укупно
	Остварено	Остварено	Остварено
Нацрт стандарда	176	2025	2201
Дефинитивни текст нацрта стандарда	193	1727	1920
Стандард	200	1608	1808

Број објављених српских стандарда у 2016. години према областима стандардизације

DEVELOPMENT OF SERBIAN STANDARDS

Serbian standards and related documents are adopted, withdrawn and published in accordance with the Law on Standardization and the rules of the Institute, which are harmonized with the rules of international and European organizations for standardization (ISO and IEC and/or CEN and CENELEC), as well as with the Code of Good Practice for the Preparation, Adoption and Application of Standards from the Agreement on Technical Barriers to Trade of the World Trade Organization.

ISS publishes in its official bulletin the notice of initiation of the procedure for adoption of Serbian standard, and if necessary, for related document, as well as the notice of the placement of standard and/or related document under public enquiry.

According to Article 17 of the Law on Standardization, application of Serbian standards and related documents is voluntary. When drafting ISS annual work programmes and annual work programmes for adoption of standards and related documents, two most important priorities of economic relations policy of the Republic of Serbia with foreign countries are taken into consideration, i.e. the accession to the World Trade Organization (WTO) and membership in the European Union (EU), as well as the fulfillment of obligations arising from the Central European Free Trade Agreement (CEFTA) and other regional initiatives of interest to the Republic of Serbia.

Obligations with respect to the mentioned integrations include standardization which should contribute, in the process of accession to the WTO and the EU, to a gradual reduc-

tion of technical barriers to trade between the Republic of Serbia and other countries, so that barriers are removed at the moment of accession to these organizations.

In 2016, all interested parties, through ISS NTCs have casted their votes in the process of developing ISO and IEC standards, in different stages of their development - the voting percentage was 100%.

Fulfilling the strategic goal

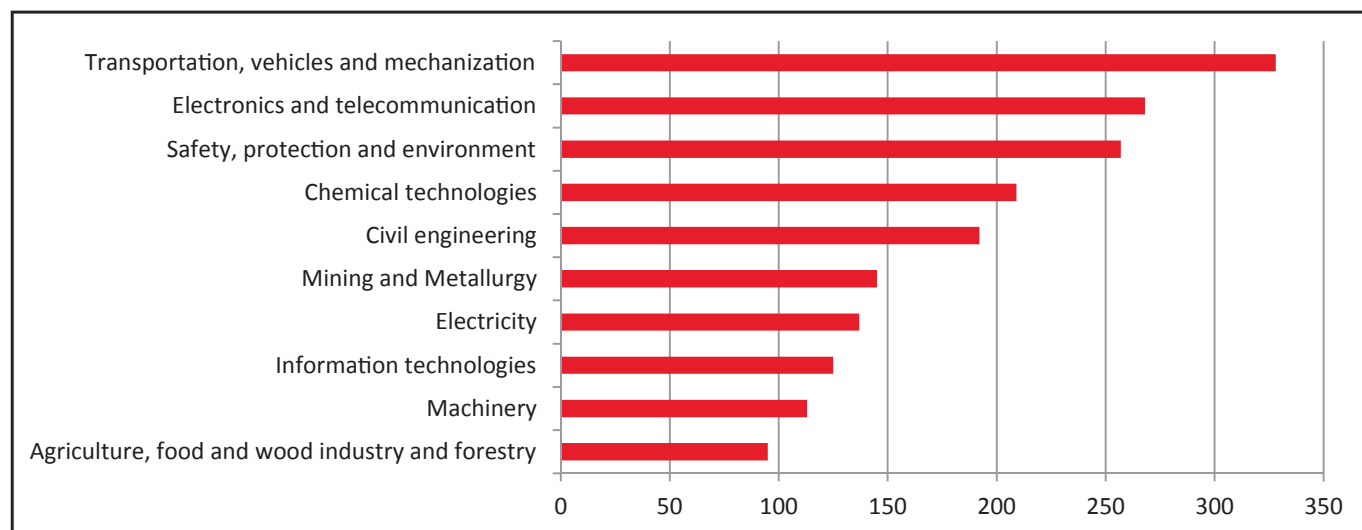
In the period January 1st 2007 till December 31st 2016, ISS published 27 111 Serbian standards and related documents by which the corresponding European standards and/or related European documents were adopted, that is 18 904 publications published by CEN (in non-elektrotechnical fields), 7 561 publications published by CENELEC (in elektrotechnical fields) and 646 publications published by ETSI (in the field of telecommunications). In the same period, ISS withdrew 15 328 of previously published Serbian standards and related documents, which were either conflicting with the adopted European standards, or obsolete and non-relevant, as well as the withdrawn European standards in the meanwhile. In other words, by December 31st 2016, ISS adopted and published as Serbian standards approximately 96% of all European standards which publication deadline at the national level expired up to that date, including their amendments, but excluding corrections (corrigenda).

For the purpose of development of Serbian standards and related documents in 2016, 147 TCs held a total of 307 meetings.

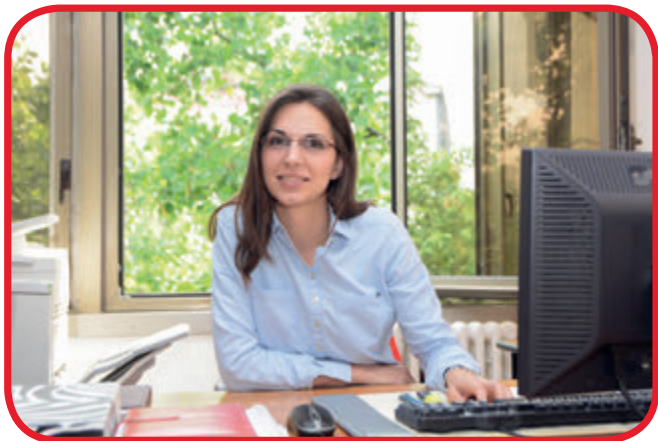
Number of implemented Serbian standards and related documents, drafts and final drafts in 2016

Type of document	In Serbian language	In English language	Total
	Accomplished	Accomplished	Accomplished
Draft standard	176	2025	2201
Final draft standard	193	1727	1920
Standard	200	1608	1808

Number of Serbian standards published in 2016 according to area of standardization

Ради доношења српских стандарда и сродних докумената у 2016. години, 147 комисија за стандарде одржало је укупно 307 састанака.

Преиспитивање српских стандарда

Сви српски стандарди и сродни документи (слично европским и међународним) морају се редовно преиспитивати и одржавати (ажурирати) да би се обезбедила њихова актуелност и релевантност, односно спречила њихова застарелост. У 2016. години настављено је редовно преиспитивање стандарда. Као резултат редовног преиспитивања, у 2016. години повучено је укупно 1.445 стандарда.

УЧЕСТВОВАЊЕ У ИЗРАДИ ТЕХНИЧКИХ ПРОПИСА

На основу члана 9. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености производа с прописаним захтевима („Сл. гласник РС”, бр. 36/09), као и члана 7, тачка 9. Закона о стандардизацији, Институт има обавезу да на захтев министарства које доноси технички пропис из своје надлежности достави обавештење да ли је у области коју треба уредити техничким прописом донесен одговарајући српски стандард и сродни документ или предстоји његово доношење, односно да ли постоји одговарајући европски или међународни стандард.

Такође, Институт за потребе органа државне управе (министарстава, органа у саставу министарстава и посебних организација) припрема и редовно ажурира спискове српских стандарда којима су преузети хармонизовани европски стандарди, чијом применом се остварује претпостављена усаглашеност производа са основним захтевима техничких прописа којима се у правни систем Републике Србије преносе европске директиве „новог приступа” за поједине врсте производа.

Усклађивање техничког законодавства је један од приоритета у свеукупном усклађивању националног законодавства Републике Србије са правним тековинама ЕУ, јер техничко законодавство представља основу слободног кретања робе, која је једна од четири слободе на којима се заснива јединствено тржиште ЕУ.

Институт је успоставио базу националних техничких прописа и стандарда на које се ти технички прописи позивају. Тако се сада поред комплетног списка и текстова европских директива које су преузете у национално законодавство и линкова ка стандардима на које се позивају, на истом месту налази и листа од више од 271 прописа који садрже позивања на српске (SRPS) стандарде, уз линкове ка њима. Такође, повезивањем са правном базом „ParagrafLex” корисницима је омогућен и приступ пуним текстовима технич-

ких прописа, као и информација о томе који су тренутно важећи технички прописи. Реализацијом ове услуге за кориснике, Институт је учествовао у реализацији Програма Владе Србије у 2016. години као години предузетништва. На основу броја посетилаца овог дела интернет-презентације Института, као и на основу њихових коментара и сугестија, сасвим је извесно да су ове информације наишле на добар пријем код корисника, па ће Институт и даље наставити са редовним ажурирањем ове базе и унапређивањем ове услуге.

ТУМАЧЕЊЕ СРПСКИХ СТАНДАРДА

Тумачење српских стандарда и сродних докумената је једна од редовних активности које Институт обавља, како на захтев корисника стандарда, тако и на захтев органа државне управе и правосудних органа (судова). Потреба за тумачењем српских стандарда може да произађе, на пример, из контекста судског поступка, када настане спор у вези са извршавањем обавеза из уговора две уговорне стране или када се српски стандард користи за доказивање завољавајућег квалитета производа, процеса или услуга.

У 2016. години Институт је издао 37 тумачења у вези са српским стандардима, и то 31 у општим областима и 6 у електротехничким областима стандардизације.

Институт је у 2016. години први пут учинио доступном јавности Терминолошку базу која се може наћи на интернет-презентацији Института. Ова база резултат је дугогодишњег рада запослених у Институту и садржи више од 17.521 термина из различитих области стандардизације. Реч је о терминима коришћеним у 96 српских стандарда, а овим бројем обухваћено је и 26 стандарда из области електротехнике који су посебно обрађени и припремљени за унос у Међународни електротехнички речник, тзв. Електропедију. С обзиром на то да се у тај речник уносе само термини, а не и дефиниције, за свих 26 обрађених стандарда извршена је и обрада дефиниција и њихова припрема за унос у терминолошку базу. Терминолошка база је наишла на изванредан одзив јавности и корисника услуга Института.

Институт је и у току 2016. године наставио рад на обради и уносу стандардизованих српских електротехничких термина у међународну базу *Electropedia*. Српски језик је један од додатних језика у ИЕС терминолошким стандардима.

Review of Serbian standards

All Serbian standards and related documents (similar to European and international ones) must be reviewed and maintained on a regular basis in order to ensure their actuality and relevance, i.e. to prevent their obsolescence. In 2016, regular review of standards was continued. As the result of the regular review, in 2016, 1445 Serbian standards were withdrawn.

PARTICIPATION IN DRAFTING OF TECHNICAL REGULATIONS

In accordance with Article 9 of the Law on Technical Requirements for Products and Conformity Assessment ("Official Gazette of RS", No. 36/09) and Article 7, clause 9 of the Law on Standardization, ISS shall have the obligation to submit the information within its competence, at the request of the ministry, on whether a relevant Serbian standard has been adopted in the field regulated by a technical regulation, or is pending for the adoption, and/or if there is a corresponding international or European standard.

In addition, to meet the needs of the state administration authorities (ministries, authorities within the ministries and special organizations) ISS prepares and regularly updates the lists of Serbian standards by which the harmonized European standards are adopted. The application of European standards provides the presumed conformity of products with the main requirements of technical regulations by which the European New Approach directives for certain types of products are being transposed into the legal system of the Republic of Serbia.

ISS actively cooperates with the ministries of the Government of the Republic of Serbia for the purpose of drafting and adoption of technical regulations, advocating thereby for harmonization of technical legislation of the Republic of Serbia with the technical legislation of EU as faster as possible. The essential instruments for fulfilling the main requirements of the European technical legislation are the European standards which the candidate countries must adopt and implement as their national standards, as well as withdraw (repeal) each national standard which requirements are conflicting with the requirements of the adopted European standard in the same subject of standardization.

Harmonization of technical legislation is one of the priorities in overall harmonization of national legislation of the Republic of Serbia with the *acquis communautaire*, because

technical legislation is the basis for free movement of goods which is one of four freedoms the European single market is based on.

ISS has established the database of national technical regulations and standards that are referred to in the regulations. Thus, beside the complete list and full texts of the European directives already transposed in the Serbian legislative system, as well as the links to the standards referred to in these directives, there is also the list of more than 271 regulations referring to Serbian (SRPS) standards, together with the links to those standards. Also, by connecting with the legal database "ParagrafLex", customers can access the full text of the regulations, as well as the information on the regulations that are currently in force. By implementing and offering this service to the customers, ISS has participated in the Government of Serbia Program for 2016, which was the year of entrepreneurship. Based on the number of visitors to this part of ISS website, but also taking into account their remarks and comments, it is quite certain that these information were welcomed by the customers, so ISS will continue to regularly update this database and improve this service.

INTERPRETATION OF SERBIAN STANDARDS

Interpretation of Serbian standards and related documents is one of the regular activities ISS performs, either at the request of standard users or the state administration authorities and judicial bodies (courts). The need for interpretation of Serbian standards may arise, for example, from the context of court proceedings when a dispute occurs with respect to performance of obligations under the contract between two parties or when Serbian standards are used to prove the satisfactory quality of products, processes or services.

In 2016, ISS issued 37 interpretations in relation to Serbian standards, that is, 31 in general fields and 6 in electrotechnical fields of standardization.

In 2016, for the first time, the Terminology database was made publicly available on ISS website. This database is the result of many years of ISS employees work and it contains more than 17 521 terms from various standardization areas. These terms were used in 96 Serbian standards, and this number includes 26 standards from electrotechnical area, that have been separately processed and prepared for their entering in the International Electrotechnical Vocabulary, i.e. Electropedia. Considering the fact that only terms are entered into that vocabulary, and not the definitions, for each of the 26 standards, ISS performed their processing and preparation for entering them in the terminology database. The response of Serbian public to the Terminology database was excellent. During 2016, ISS has continued the processing and preparation of standardized Serbian electrotechnical terms and their entering in the International base *Electropedia*. Serbian language is one of the additional languages in IEC terminology standards.

ПРОМОЦИЈА СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ

Семинари

У контексту законом дефинисане обавезе промовисања примене српских стандарда, Институт је 2011. године започео са организовањем обука (семинара, курсева и радионица). Обуке које организује Институт усмерене су пре свега на организацију семинара из појединих стручних области стандардизације, затим из области система менаџмента (квалитетом, безбедношћу информација, енергијом...) и оцењивања усаглашености, као и новог техничког законодавства и његовој вези са стандардима.

На основу анализе потреба корисника услуга Института (интересовање за поједине области стандардизације), обавеза које проузрокује успостављање новог законодавног оквира, стања привреде и конкурентских активности на тржишту, Институт је у 2016. години одржао 20 стручних семинара (укупно 305 учесника) са следећим темама:

- Тумачење захтева нове верзије ISO 9001:2015 и препоруке за његову примену
- Превенција приговора корисника и поступање са њима према серији стандарда SRPS ISO 10001, SRPS ISO 10002 и SRPS ISO 10003
- Примена правилника о опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама и стандарди из ове области
- Тумачење захтева нове верзије ISO 14001:2015 и препоруке за његову примену
- Процена ризика - Како остварити захтеве који се одnose на ризике у складу са ISO 9001:2015
- Тумачење захтева и обука интерних предавача за нову верзију 5.0 стандарда GLOBALG.A.P. (индивидуална и групна сертификација)
- Контекст организације у SRPS ISO 9001:2015
- Лична заштитна опрема: Правилник и српски стандарди
- Исправе и знакови усаглашености у техничком законодавству новог приступа
- Управљање услугом сузбијања штеточина - Тумачење захтева SRPS EN 16636:2016 и препоруке за његову примену
- Нови правилници и српски стандарди из области електромагнетске компатибилности (EMC) и електричне опреме намењене за употребу у оквиру одређених граница напона (LVD), са демонстрацијом испитивања у лабораторији

- Технике процене ризика у складу са SRPS EN 31010:2011 (практична обука)
- Размишљање засновано на ризику - Примена према стандарду SRPS ISO 9001:2015

Током 2016. године одржан је један бесплатан семинар за чланове комисија за стандарде и сродне документе Института под називом „Основе међународне, европске и националне стандардизације“, коме је присуствовало укупно 29 учесника. Поред тога, одржана су два семинара за студенте – „Основе стандардизације и имплементација интегрисаног система менаџмента у Институту за стандардизацију Србије“, коме је присуствовало 19 студената, и „Основе стандардизације и тумачење захтева стандарда“, коме је присуствовало 45 студената.

Збирке стандарда

Са циљем подршке примени Закона о информационој безбедности („Сл. гласник РС“, бр. 6/2016), у 2016. години објављена је збирка српских стандарда на српском језику из области безбедности информација под називом „Информационе технологије – Системи менаџмента безбедношћу информација“. Збирка се састоји од три основна стандарда из ове области (SRPS ISO/IEC 27000, SRPS ISO/IEC 27001 и SRPS ISO/IEC 27002). Ову збирку је Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ уврстила на своју листу публикација значајних за континуирано академско проучавање.

Након процене да због своје актуелности могу да изазову интересовање корисника, Институт је у електронском облику објавио десет тематских збирки српских стандарда на српском и енглеском језику. Збирке садрже стандарде из различитих области: система менаџмента заштитом животне средине, безбедности дејчјих играчака, друштвене безбедности – услуге приватног обезбеђења, менаџмента континуитетом пословања и менаџмента ванредним ситуацијама, менаџмента квалитетом – задовољство корисника, менаџмента ризиком, опреме и потребне површине за дејчја игралишта, система менаџмента безбедношћу хране, система менаџмента квалитетом медицинских средстава и система менаџмента квалитетом здравствених услуга. Збирке су доступне у продавници Института по веома приступачним ценама и њиховом куповином се остварује уштеда од више од 70%.

PROMOTION OF STANDARDIZATION

Seminars

Within the obligations defined by the law on promotion of Serbian standards application, in 2011, ISS commenced organizing the trainings (seminars, courses and workshops). ISS trainings are focused primarily on the organization of seminars in particular professional fields of standardization, management systems (quality, information security, energy ...) and conformity assessment, as well as the new technical legislation and its relation to standards.

Based on the analysis of the users' needs (interests in certain fields of standardization), obligations caused by the establishment of the new legislative framework, conditions of the economy and competitive activity on the market, ISS held 20 professional seminars (a total of 305 participants) in 2016, with the following topics:

- Interpretation of the requirements of a new version of ISO 9001:2015 and recommendations for application thereof
- Prevention of complaints and handling them according to series of standards SRPS ISO 10001, SRPS ISO 10002 and SRPS ISO 10003
- The implementation of the Rulebook on equipment and protective systems intended for use in potentially explosive atmospheres and Serbian standards
- Interpretation of requirements of a new version of ISO 14001:2015 and recommendations for its implementation
- Risk Assessment – How to achieve the requirements related to risks in accordance with ISO 9001:2015
- Interpretation of the requirements and training of the internal trainers for the new version of the standard GLOBALG.A.P.(individual and group certification)
- Context of the organization in SRPS ISO 9001:2015
- Personal protective equipment: Rulebook and Serbian standards
- Documentation and marks of conformity in the new approach legislative system
- Pest management services - Interpretation of the requirements of SRPS EN 16636:2016 and recommendations for application thereof
- New rulebooks and Serbian standards in the fields of Electromagnetic compatibility (EMC) and electrical equipment intended for use within certain voltage limits (LVD), with the demonstration tests in the laboratory
- Risk assessment techniques in accordance with SRPS EN 31010:2010 (practical training)
- Risk based thinking - The Implementation according to the standard SRPS ISO 9001:2015

Семинар у Институту
Seminar at the ISS

During 2016, ISS has organized one free-of-charge seminar for ISS TC members entitled "The basics of international, European and national standardization", which was attended by a total of 29 participants. In addition, ISS has organized two seminars for students - "The basics of standardization and the implementation of the integrated management system in ISS", which was attended by 19 students, and "Standardization basics and interpretation of the standards requirements", which was attended by 45 students.

ЕМС семинар у лабораторији Идворски
EMC Seminar at the Idvorski laboratories

Collections of standards

In order to support the implementation of the Law on Information Security ("Official Gazette of RS" No. 6/2016), in 2016 ISS has published the collection of Serbian standards in Serbian language in the area of information security named "Information technology - Information security management systems". The collection contains three basic standards in this field (SRPS ISO/IEC 27000, SRPS ISO/IEC 27001 and SRPS ISO/IEC 27002). University Library "Svetozar Markovic" has put this publication on the list of publications especially significant for the continuous academic studies.

Електронске збирке стандарда
Electronic standards collections

Due to the assessment that the interest of all interested parties could be further enhanced, ISS has published ten thematic electronic standards collections in Serbian and in English language. These collections contain standards from different areas: environmental management system, safety of toys, societal security - private security services, business continuity system and emergency management, quality management - customer satisfaction, risk management of the equipment and surfaces for childrens playgrounds, food safety management systems, quality management systems for medical devices and quality management systems for medical services. All standards collections are available for purchasing at very affordable prices and their purchase saves more than 70%.

Информативне публикације

Институт је самостално превео и објавио неколико информативних брошура, публикација Међународне организације за стандардизацију ISO: „ISO и здравство“, „ISO и енергија“, „ISO 50001 – Систем менаџмента енергијом“, „ISO 37001 – Систем менаџмента за борбу против корупције“ (електронске верзије су доступне на интернет-презентацији Института).

Институт је први пут објавио извештај о свом раду за период 2014–2015 као посебну публикацију. Текст, дизајн и превод на енглески језик самостално су урадили запослени Института. Публикација је обима 40 страна и садржи све значајне информације о раду Института и његовим активностима у двогодишњем периоду, уз фотографије са значајних догађаја. Публикација је достављена међународним и европским организацијама за стандардизацију које прате овакве активности својих чланица, националним телима за стандардизацију са којима Институт има успостављену сарадњу и подељен је учесницима Пете балканске конференције.

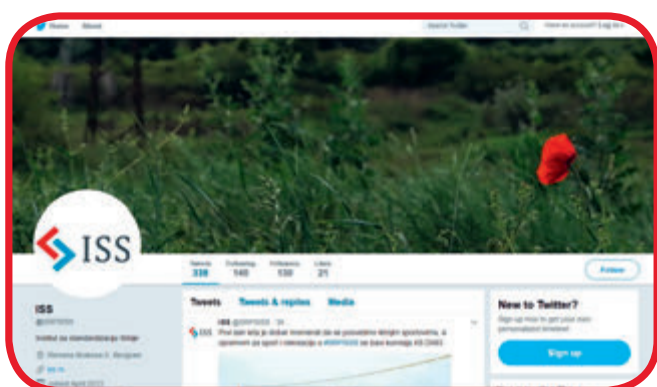
Као допуна промотивним активностима, објављена је такође и једна мини-публикација „ИСС у бројкама 2015“, која у облику инфографика представља активности и резултате Института постигнуте у 2015. години.

Каталог српских стандарда и сродних докумената

Једна од редовних издавачких активности Института јесте и припрема Каталога српских стандарда и сродних докумената, који се објављује почетком сваке године и редовно ажурира и допуњава стандардима и сродним документима које је Институт објавио у претходној години. Каталог се већ низ година објављује искључиво у електронском облику, на компакт-дискетима и пре свега је намењен размени оваквих публикација са осталим националним телима за стандардизацију, затим као бесплатна публикација која се доставља члановима Института, а занемарљив број се користи у продаји за потребе и на захтев корисника.

Веб-сајт

Интернет презентација Института употпуњена је бројним новим садржајима у 2016. години. Корисници су редовно информисани о свим активностима и новостима из области стандардизације како националне, тако и међународне и европске. Вестима на сајту обележени су, између осталог, сви семинари и промотивни догађаји које је Институт организовао, сви значајнији датуми и јубилеји, као и све новости у вези са применом најпопуларнијих стандарда у европи и свету.

Институт је у 2016. години успоставио нове могућности за кориснике, као што су наручивање и куповина стандарда Међународне организација за стандардизацију ISO, које су за кориснике из Републике Србије изражене у RSD.

Друштвене мреже

Институт за стандардизацију Србије је препознао друштвене мреже као адекватан канал за приближавање широј циљној групи, у циљу стицања нових али одржавања добрих односа са већ постојећим клијентима на непосредан начин. Кроз друштвене мреже лако добијамо и повратне информације о задовољству и жељама корисника, и имамо омогућен константан и јасан увид у то какву репутацију Институт има код корисника као и какав је однос клијената према бренду Института.

Активни смо на различитим друштвеним мрежама - Facebook, који је у протеклој години забележио 157.000 прегледа, Twitter са преко 3.000 и LinkedIn са преко 76.000 прегледа. Информације на друштвеним мрежама су подршка и додатна информација на званичној интернет презентацији Института који је у 2016. посетило преко 170.000 посетилаца. Сви канали имају тенденцију раста броја посета и интеракције, тако да верујемо да смо на добром путу и трудићемо се да и у будућности будемо још ближе свима којима су информације о Институту, стандардима и стандардизацији потребне.

Онлајн приступ српским стандардима

Ова услуга обухвата приступ комплетним текстовима српских стандарда и сродних докумената у периоду од 5 или 30 календарских дана, по избору корисника. Изабрани стандарди и сродни документи се могу читати искључиво на екрану рачунара, а једини услов за коришћење услуге је интернет конекција.

Коришћењем ове опције, кориснику је доступно упознавање са садржајима стандарда без могућности за чување, штампу, копирање, коришћење на мрежи или даљу продају стандарда. Сва права по основу Закона о ауторским и сродним правима, задржава Институт. Корисник наведене услуге не стиче право на поседовање стандарда, као ни право да стандард користи у поступку сертификације, као сертификациони документ. Све информације о овој услузи могу се пронаћи на интернет страници ИСС-а.

Електронска куповина стандарда и плаћање платним картицама

Институт је у току 2016. године увео услугу електронске куповине стандарда уз могућност безготовинског начина плаћања платним картицама. Наведена опција се може користити код онлајн наручивања стандарда тако што се приликом избора метода плаћања изабере опција плаћање платном картицом. Циљ увођења овог модела плаћања је куповина стандарда без одласка у банку/пошту и без чекања у реду. На тај начин кориснику је омогућено брже, лакше и једноставније преузимање стандарда у електронској верзији, односно постигнута је већа ефикасност у целокупном поступку куповине стандарда.

Informative publications

ISS has independently translated and published several informative brochures, ISO publications, i.e.: "ISO and health", "ISO and energy", "ISO 50001 - Energy Management System", "ISO 37001 - Anti bribery management system" (electronic versions are available on ISS website).

For the first time, ISS has published Report on its work for the period 2014 - 2015, as a separate special publication. Text, design and the translation in English were done by ISS staff. Publication has 40 pages and it contains all pertinent information on ISS work and its activities in two-year period, with photos showing important events. This publication was distributed to the International and European Organizations for standardization, which are monitoring these kind of activities performed by their members, to the national standards bodies with whom ISS has established cooperation, as well as to the participants of the 5th Balkan Standardization Conference.

Supplementary to these promotional activities, ISS has also published a mini-publication "ISS in numbers 2015", that in info-graphic format presents ISS activities and achieved results in 2015.

The Catalogue of Serbian standards and related documents

One of ISS regular activities is also drafting the Catalogue of Serbian standards and related documents which is published by the beginning of each year and regularly updated and supplemented with standards and related documents ISS had published in the previous year. The Catalogue has been published for a number of years exclusively in electronic form – on CDs, and is intended primarily for the exchange of such publications with other national standardization bodies, and then as a free-of-charge publication delivered to ISS members, while a negligible number goes to the sales at the request of the users.

Website

ISS website is regularly maintained and supplemented with new contents in 2016. The users were regularly informed about all activities and developments in the field of standardization at the national, international and European level. The website was updated with the information about, among others, all seminars and promotional events organized by the Institute, all important dates and jubilees, as well as all the news related to the most popular standards in Europe and all over the world..

In 2016, ISS has offered to its customers new possibilities, such as: ordering and purchasing ISO standards, and paying for them in RSD in the territory of the Republic of Serbia

Social networks

Institute for Standardization of Serbia recognized social networks as an adequate channel for approaching a wider target group, in order to establish new, but also to maintain good relations with existing clients in a direct and spontaneous way. Through social networks, we can easily get feedback on customers satisfaction and expectations, and we have a constant and clear insight into the Institutes reputation with our customers, as well as customers perception of the Institute as a brand.

We are active in various social networks — Facebook, had 157 000 views during the last year, Twitter had more than 3 000 and LinkedIn more than 76 000 views. Information on social networks represent the support and addition to the information posted on the official web site of the Institute, that, in 2016, had more than 170 000 visitors. All the channels tend to increase the number of views and interactions, hence we believe that we are on the right path and we will strive in future to continue being even closer to anyone who seeks information about the Institute, standards or standardization in general.

On-line access to the text of Serbian standards

This service includes access to the whole texts of Serbian standards and related documents during the period of 5 to 30 calendar days, by users choice. Selected standards and related documents can be read only on the computer screen, and the only condition for using this service is internet connection.

Using this option allows the customer to be familiar with the content of the standard without the possibility of saving, printing out, copying, using on the net or re-selling. ISS holds all the rights, according to the Law on Copyright and Related Laws. The customer using this service does not own the standard, nor he has the right to use it during the certification process, as the certification document. Detailed information on this service can be found on ISS website.

Electronic purchasing of standards and paying by credit cards

During 2016, ISS has introduced new service which is electronic purchasing of standards with the possibility of paying for them with credit cards. This option can be used when ordering the standards on-line, in such a way that when choosing the payment method, you choose the option "payment with credit card". The aim of introducing this payment model is purchasing standards without going to the bank/post office and without waiting in lines. In this way, the customer is enabled to download electronic versions of standards faster, easier and much simpler, i.e. the whole purchasing process is much more efficient.

У новој рубрици на интернет-презентацији Института „Други о нама“, можете погледати све садржаје који су различити медији објавили о Институту и његовим активностима.

ИСС информације

Службено гласило Института „ИСС информације“ садржи информације у вези са објављеним и повученим српским стандардима и сродним документима, нацртима докумената који се стављају на јавну расправу, покретањем поступка преиспитивања и резултатима преиспитивања српских стандарда и сродних докумената и оснивањем комисија за стандарде, затим податке о нацртима и објављеним стандардима међународних и европских организација за стандардизацију. Гласило се објављује једанпут месечно, последњег дана у месецу, и то само у електронском облику, на интернет страници Института. У 2016. години објављено је дванаест бројева овог гласила.

ИСС новости

Институт је у јануару 2015. године почео са објављивањем месечног електронског гласила под називом „ИСС новости“, које се бесплатно доставља члановима Института, купцима стандарда, учесницима семинара, сарадницима Института, факултетима, органима државне управе и свима који се пријаве преко интернет странице Института. Овај информатор садржи врло корисне, кратке информације о новим активностима Института, новообјављеним српским стандардима на српском језику, актуелности из европске и међународне стандардизације, најаве семинара које Институт организује и сличне вести. У 2016. години дистрибуирано је 12 бројева овог гласила.

Промотивне активности

Почетком 2016. године Институт је упутио позив на адресе више од 400 организација да уступе своје неауторизоване преводе стандарда Институту ради њиховог превеђења, у циљу повећања броја преведених стандарда у националној стандардизацији. До краја године, уступљено је укупно 93 неауторизована превода европских и међународних стандарда, које су доставиле следеће организације са којима су потписани уговори о преузимању превода: ГП ПЛАНУМ АД БЕОГРАД – ЗЕМУН, Завод за јавно здравље Ужице, Канцеларија за европске интеграције, METRO ENERGY DOO NOVI SAD, TRAYAL KORPORACIJA A.D. KRUŠEVAC, Војнотехнички институт и „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд. Такође, у рад су узети и стандарди које је на сопствену иницијативу доставила и NDT Pro d.o.o, крајем 2015. године.

Са циљем успостављања сарадње са организацијама које се баве пружањем услуга обуке у области стандардизације и за које је успостављен посебан попуст приликом набавке стандарда за учеснике обука, потписани су споразуми о сарадњи са SGS BEOGRAD DOO BEOGRAD и TUV Rheinland InterCert d.o.o и постигнути су договори о сарадњи на пословима у области стандардизације са BONEX INŽENJERING DOO BEOGRAD, STANDCERT DOO BEOGRAD и другим сличним организацијама.

У току 2016. године Институт се укључио у хуманитарну акцију „Чеп за хендикеп“, која подразумева прикупљање пластичних чепова ради набавке помагала за помоћ особама са посебним потребама.

У циљу промоције стандарда расписан је јавни конкурс за избор 20 ауторских фотографија за потребе штампања календара Института за 2017. годину. Тема конкурса је обухватала стандарде у свакодневном животу. Комисија састављена од три запослена прегледала је достављене фотографије и за победника одабрала аутора Јана Вала из Новог Сада. Победник конкурса проглашен је на прослави Дана Института, 6. октобра, а учесницима ове прославе приказане су изабране фотографије.

Институт је средњим школама и факултетима техничког и природно-математичког усмерења (укупно 115 установа) уступио на бесплатно коришћење по две књиге збирке стандарда „Величине и јединице – Књига 1: Математички знаци и ознаке, простор и време, механика и термодинамика“, о чему је информисано Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

У циљу едукације студената, као и развоја и промоције стандардизације, Институт је, после неколико већ потписаних споразума са високошколским установама у нашој земљи, потписао споразум о пословно-техничкој сарадњи са Факултетом техничких наука у Чачку Универзитета у Крагујевцу. Споразумом је утврђена сарадња у наставном процесу (гостујућа предавања, студентска пракса, волонтерски рад и израда истраживачких, семинарских, завршних и дипломских радова), сарадња у научно-истраживачком раду, као и сарадња на комерцијалним пројектима и у односима са јавношћу.

Потписивање споразума о сарадњи са Факултетом техничких наука из Чачка

Signing the Cooperation Agreement with the Faculty of Technical Sciences in Čačak

Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију (ДСКМ), Управа за одбрамбене технологије, Сектор за материјалне ресурсе Министарства одбране је на обележавању свог дана 5. јула 2016. године доделила захвалницу Институту за изузетан допринос и сарадњу на унапређењу стандардизације у Министарству одбране Републике Србије. ДСКМ и Институт већ дуги низ година остварују успешну сарадњу, која је у марту 2016. године употпуњена потписивањем споразума, као резултата жеље за јачањем међусобне сарадње и координације заједничких активности у оквиру националне инфраструктуре квалитета.

Представници Института учествовали су на више различитих стручних скупова и других манифестација:

- за професоре Архитектонско-техничке школе у Београду и Грађевинско-техничке школе „Бранко Жежељ“ из

In the new section on ISS website “Others about us”, you can see everything that various media has published on ISS and its activities

„ISS informacije” – ISS official bulletin

ISS official bulletin “ISS informacije” contains information with regards to the published and withdrawn Serbian standards and related documents, draft documents under public enquiry, commencement of the revision procedure and results of the revision of Serbian standards and related documents, establishment of the technical committees, as well as information on drafts and published standards of international and European organizations for standardization. The bulletin is published once a month, on the last day of each month and is available solely in electronic form, that is, on ISS website. Twelve issues of this bulletin were published in 2016.

“ISS novosti” - ISS newsletter

In January 2015, ISS began publishing a monthly electronic newsletter called “ISS novosti”, which is delivered free-of-charge to ISS members, buyers of standards, seminar participants, ISS associates, universities, state administration bodies and all those who sign up for it through ISS website. This newsletter contains a very useful, brief information on new ISS activities, newly published Serbian standards in Serbian language, draft Serbian standards that are of potential interest for a certain range of users, developments in the European and international standardization, announcement of ISS seminars and similar news. Twelve issues of this newsletter were distributed in 2016.

Promotional activities

At the beginning of 2016, ISS has sent the invitation to more than 400 organizations to provide their unauthorized translations of standards, for the purpose of enhancing the number of translated standards in the national standardization. Until the end of the year, 93 unauthorized translations of European and international standards were provided by the following organizations with whom ISS has previously signed the contract: GP Planum AD Belgrade- Zemun, Public Health Institution Uzice, European Integration Office, METRO ENERGY DOO NOVI SAD, TRAYAL KORPORACIJA A.D. KRUSEVAC, Military Technical Institute and “EPS Distribucija” d.o.o. Belgrade. Also, NDT Pro d.o.o. has provided standards translations on its own.

In order to establish cooperation with the organizations providing educational services in the standardization areas, who are granted special discount for purchasing standards for the training participants, the cooperation agreement with following organizations were signed: SGS BEOGRAD DOO BEOGRAD and TUV Rheinland InterCert d.o.o, and cooperation agreements with the following organizations were reached: BONEX INŽENJERING DOO BEOGRAD, STANDCERT DOO BEOGRAD, and other similar organizations.

In 2016, ISS joined the humanitarian activity “Čep za hendikep”, that involves collecting plastic caps for the procurement of medical aids for persons with disabilities.

For the purpose of standards promotion, ISS announced a public competition for 20 photographs for the publication of ISS 2017 Callendar. The theme of the competition included standards in everyday life. A three ISS employee committee reviewed the submitted photographs and chose as

the winner the author Jan Valo from Novi Sad. The winner was announced at the ISS Celebration, October 6th, and the guests at the celebration could see the winners photographs.

ISS has donated two books from the standards collections “Quantities and Units - Book 1: Mathematical signs and symbols, space and time, mechanics and thermodynamics” to secondary schools and faculties of technical and mathematical orientation (115 institutions in total), and Ministry of Education, Science and Technological Development was informed on this activity.

In order to educate students, as well as to develop and promote standardization, ISS has, after already signed several agreements with high-education institutions in our country, signed an agreement on business-technical cooperation with the Faculty of Technical Sciences in Čačak, University of Kragujevac. This agreement stipulates cooperation in the teaching process (guest lecturers, student practice, voluntary work, and research, seminar, final and graduation thesis), cooperation in scientific and research work, as well as cooperation on the commercial projects and in public relations.

Са потписивања споразума о сарадњи са ДСКМ
Cooperation Agreement with DSKM

Directorate for Standardization, Codification and Metrology (DSKM), Department for Defence Technologies, Material Resources Sector of the Ministry of Defence has, on the occasion of its day July 5th 2016, awarded ISS with the Letter of Appreciation for exceptional contribution and cooperation in improving standardization in the Ministry of Defence of the Republic of Serbia. For many years, DSKM and ISS have fostered successful cooperation, which resulted in signing the agreement, as the outcome of the desire for strengthening mutual cooperation and coordinating joint activities in the framework of the national quality infrastructure.

ISS representatives have participated in several expert meetings and other events:

- for the professors from Architectural-Technical School and Civil Engineering-Technical School “Branko Zezelj” from Belgrade, ISS had organized the lectures on the benefits of professors involvement in the national standardization, standards implementation in the seminary essays and standardization in the areas of civil engineering industry and architecture;

Београда одржана су предавања о користима од укључења професорског кадра у националну стандардизацију, примени стандарда у изради семинарских радова и стандардизацији у области грађевинске индустрије и архитектуре професора ове школе;

- на позив Министарства одбране, Дирекције за стандардизацију, кодификацију и метрологију (ДСКМ), представљен је рад Института и сарадња са МО и ВС представници Института учествовали су на састанку радне групе CEN/TC 230/WG 25 „CEN workshop on lake hydromorphology: Future opportunities for European Collaboration“ (Природно-математички факултет Нови Сад, 15. и 16. септембра 2016); „XXV међународној конференцији о буци и вибрацијама“, одржаној на Тари 27. и 28. октобра 2016. године; Другој радионици за израду плана управљања отпадом од грађења и рушења, одржаној у Привредној комори Србије 29. јуна 2016. године; конференцији „Коришћење биомасе у енергетске сврхе“, на Београдском сајму, 13. октобра 2016. године; семинару „Регулатива у области медицинских средстава“, у Привредној комори Србије, 6. октобра 2016. године; округлом столу „Представљање новог ISO антикорупцијског стандарда“, у Привредној комори Србије у сарадњи са Мисијом у Србији Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), 28. новембра 2016. године; скупу у организацији La Semana del Facility Management – The Week of FM“, у Привредној комори Србије, 29. јуна 2016. године; конгресу ДИМК на Грађевинском факултету одржаном 17. јуна 2016. године; конференцији „Савремени материјали и конструкције“ одржаној 17. јуна 2016. године; састанку у организацији RES Foundation под називом „Смањење загађења из пећи и шпорета на чврсто гориво“, 27. октобра 2016. године; тематском састанку UNEP-а, у Центру Сава, 29. новембра 2016. године.

У периоду од 4. до 6. јула у оквиру реализације TAIEX експертске мисије о подизању свести о политици стандардизације у Европској унији, а у сарадњи Министарства привреде и Института, одржана је дводневна обука за запослене у Институту и једнодневна за представнике Министарства привреде.

Обележавање Дана Института и Светског дана стандарда

Свечаношћу у Институту за стандардизацију Србије, 6. октобра 2016. године обележени су Дан Института и Светски дан стандарда. Уз присуство в. д. помоћника министра привреде Јована Петровића и његових сарадника, представника националних института за стандар-

дизацију Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске, представника Акредитационог тела Србије и Дирекције за мере и драгоцене метале, Привредне коморе Србије, затим директора Института из претходног периода, чланова Скупштине Института и комисија за стандарде, још једном је истакнут значај рада на доношењу стандарда и, посебно, неопходност примене стандарда.

На свечаности су додељена и признања заслужним појединцима и организацијама који су својим радом допринели развоју националне стандардизације. Захвалнице су уручене: Снежани Радуловић, председници комисије за стандарде H147, *Квалитет воде*, Марији Тодоровић, председници комисије за стандарде M180, *Сунчева енергија*, Дејани Милинковић, председници комисије за стандарде U074, *Цемент и креч* и од 2011. године председници Скупштине Института, Љиљани Јанковић, председници комисије за стандарде B028-1, *Мазива и сродни производи*, Љубинки Миленковић, активном члану комисија за стандарде H193, *Природни гас* и M234, *Гасна инфраструктура, опрема за природни и течни нафтни гас*, Слободану Спасојевићу, председнику комисије за стандарде B082, *Рударство*. Плакете су добили Бранислава Милованов, председница комисије за стандарде CASCO, *Оцењивање усаглашености и менаџмент квалитетом*, Зоран Ледински, председник комисије за стандарде N034, *Сијалице и придружена опрема* и Драган Веселиновић, члан комисије A207, *Системи менаџмента заштитом животне средине*.

ПРОДАЈА СТАНДАРДА

У складу са Законом о стандардизацији, Институт продаје српске стандарде, сродне документе и друге публикације. Поред тога, на основу закључених уговора о коришћењу ауторских права, умножавању и дистрибуцији, Институт продаје:

- међународне стандарде и сродне документе (ISO, IEC и ISO/IEC);
- британске стандарде и сродне документе (BS);
- немачке стандарде и сродне документе (DIN);
- руске стандарде и сродне документе (ГОСТ Р);
- међудржавне стандарде и сродне документе (ГОСТ) који важе на територији чланица Заједнице Независних Држава – ЗНД (Азербејџана, Јерменије, Белорусије, Грузије, Казахстана, Киргистана, Молдавије, Руске Федерације, Таџикистана, Украјине и Узбекистана);
- стандарде Института за стандардизацију Босне и Херцеговине (BAS);
- стандарде Америчког друштва за испитивање и материјале (ASTM);

Продаја стандарда	Година				
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Број продатих стандарда - укупно	10.271	9.990	9.203	9.492	9.374
Просечан број продатих стандарда - месечно	856	833	767	791	781
Просечан број продатих стандарда - по радном дану	39	38	35	36	35

- at the invitation of the Ministry of Defence, Directorate for Standardization, Codification and Metrology (DKSM), ISS has presented its activities and the cooperation with the Ministry of Defence and with Serbian Army;
- ISS representatives have participated in the meeting of CEN/TC 230/WG 25 „CEN workshop on lake hydromorphology: Future opportunities for European Collaboration”, held from September 15th till 16th in Novi Sad at the Faculty of Sciences, University of Novi Sad; “25th International Conference on Noise and Vibrations”, held from October 27th till 28th on Tara; Second Workshop for the Development of the Plan for the waste management from construction and demolition, held on June 29th in the Chamber of Commerce and Industry of Serbia in Belgrade; Conference “Use of biomass for energy purposes”, held on October 13th in the Belgrade Fair; Seminar “Regulations in the medical devices field”, held on October 6th in the Chamber of Commerce and Industry of Serbia in Belgrade; Round table “Introducing new ISO anti bribery standard”, held on November 28th in the Chamber of Commerce and Industry of Serbia in collaboration with Organization for Security and Co-operation in Europe (OEBS); meeting organized by La Semana del Facility Management – The Week of FM, held on June 29th in the Chamber of Commerce and Industry of Serbia; DIMK Congress, held on June 17th at the Faculty of Civil Engineering, University of Belgrade; Conference “Contemporary materials and constructions”, held on June 17th; meeting organized by RES Foundation on the subject of “Reduction of pollution from furnaces and stoves using solid fuels”, held on October 27th; thematic meeting of UNEP, held on November 29th in Belgrade in Sava Centar.

From July 4th till 6th, within the realization of the scope of TAIEX expert mission on the raising awareness on the standardization policy in the European Union, and in cooperation with the Ministry of Economy, two day training session for ISS employees, and one day training session for the representatives of the Ministry of Economy were organized.

Celebration of the ISS Day and World Standards Day

On October 6th 2016, ISS has celebrated the Day of the Institute for Standardization of Serbia and World Standards Day. In the presence of Acting Assistant Minister Jovan Petrovic and his associates, representatives of the national standards institutes from Bosnia and Herzegovina, Montenegro and Croatia, representatives of the Accreditation Body of Serbia (ATS) and Directorate for Measures and Precious Metals (DMDM), the Chamber of Commerce and Industry of Serbia, former ISS directors, ISS Assembly mem-

Бранислава Милованов, председница комисије CASCO, добитница плакете

Branislava Milovanov, NTC CASCO Chairperson, plaque recipient

bers and NTC members, once again, the importance of the adoption and implementation of standards was strongly emphasized.

At the celebration, the awards were given to the meritorious individuals and organizations who have contributed to the development of the national standardization through their work. Letters of appreciation were given to: Snezana Radulovic, Chairperson of NTC H147, *Water quality*, Marija Todorovic, Chairperson of NTC M180, *Solar energy*, Dejana Milinkovic, Chairperson of NTC U074, *Cement and building lime*, and ISS Assembly Chairperson from 2011, Ljiljana Jankovic, Chairperson of NTC B028-1, *Lubricants and related products*, Ljubinka Milenkovic, active member of NTC H193, *Natural gas*, and M234, *Gas infrastructures, equipment for natural and liquefied petroleum gas*, Slobodan Spasojevc, Chairperson of NTC B082, *Mining*. Plaques were given to: Branislava Milovanov, Chairperson of NTC CASCO, *Conformity assessment and quality management*, Zoran Ledinski, Chairperson of NTC N034, *Lamps and related equipment*, and Dragan Veselinovic, member of NTC A207, *Environmental management systems*.

SALES OF STANDARDS

In accordance with the Law on Standardization, ISS sells Serbian standards, related documents and other publications. In addition, based on the signed commercial contracts on the use of copyright, reproduction and distribution, ISS sells:

- international standards and related documents (ISO, IEC and ISO/IEC);
- British standards and related documents (BS);
- German standards and related documents (DIN);
- Russian standards and related documents (GOST R);
- interstate standards and related documents (GOST) applicable in the territory of the Community of Independent

Sales of standard	Year				
	2012	2013	2014	2015	2016
Number of sold standards (total)	10 271	9 990	9 203	9 492	9 374
Average number of sold standards (per month)	856	833	767	791	781
Average number of sold standards (per working day)	39	38	35	36	35

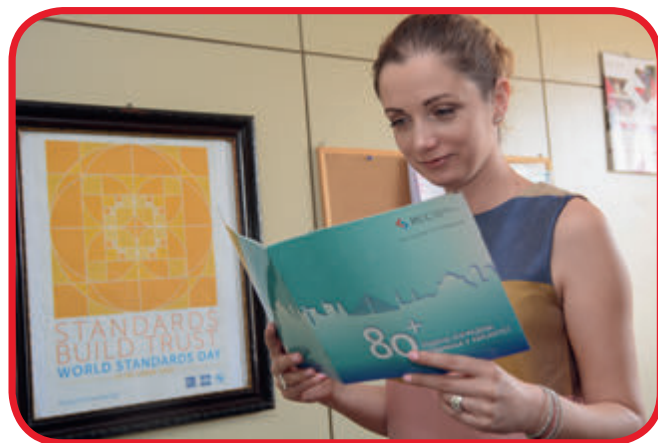
- стандарде Европског института за стандарде из области телекомуникација (ETSI).

Продаја међународних стандарда и сродних докумената, као и националних стандарда и сродних докумената других земаља, врши се на исти начин као и продаја српских стандарда и сродних докумената, осим што се при продаји тих публикација примењују каталожке цене њихових издавача, које се прерачунавају у динаре.

Висина накнаде за српске стандарде и сродне документе и друге публикације, као и за услуге које Институт пружа у обављању послова стандардизације, утврђује се посебном одлуком коју доноси Управни одбор Института.

Обавештења у вези са продајом међународних стандарда и сродних докумената, националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и српских стандарда и сродних докумената, могу се добити у Одељењу за продају, маркетинг и едукацију Института и преко интернет странице Института.

У циљу заштите ауторских права, Институт је, уочи Светског дана књиге и ауторских права, започео са продајом српских (SRPS) стандарда у новом, измењеном издању. Измене визуелног идентитета српских стандарда се огледају у томе што су стандардима који се набављају у папирном облику додате пластичне корице, од којих је предња корица провидна, а на првој, насловној страни стандарда у сарадњи са Народном банком Србије - Заводом за израду новчаница и кованог новца, додата је холограмска заштита, као и број сваког штампаног примерка. Сада, захваљујући овим изменама визуелног идентитета SRPS стандарда, наши корисници могу бити сигурни да су купили праву верзију стандарда.

ИНФОРМАЦИОНИ ЦЕНТАР

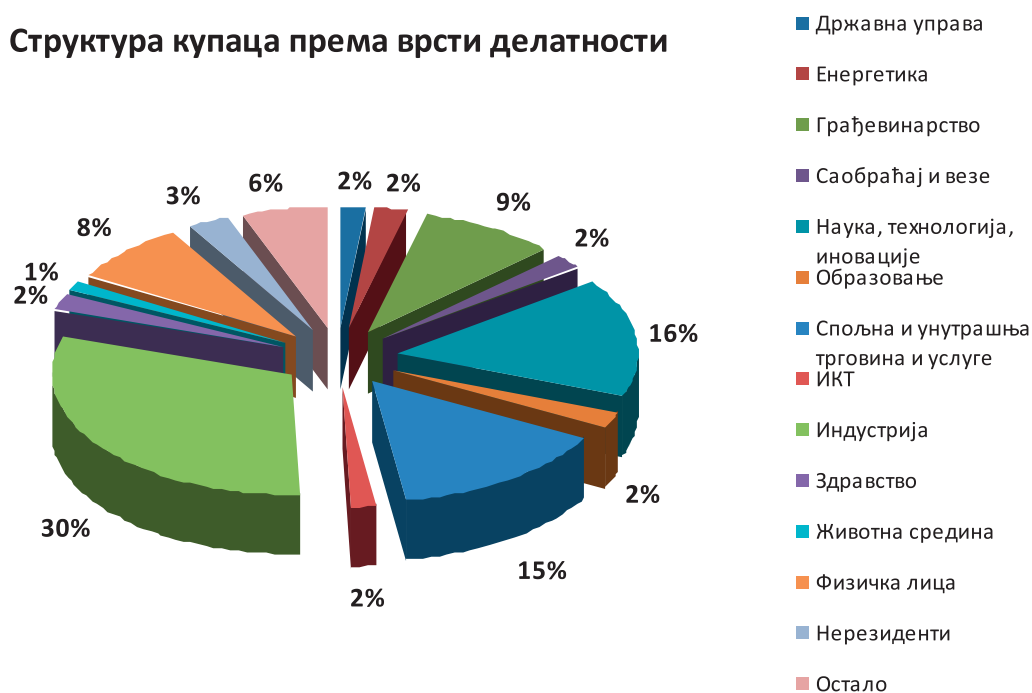
У Информационом центру Института, корисницима се пружа услуга претраживања колекције српских и страних стандарда, претплата на месечна обавештења о стандардима и сродним документима у оквиру једне или више области стандардизације, пружа се помоћ при формирању библиотека стандарда, као и информације о стандардима, пројектима и нацртима изворних националних стандарда осталих чланица CEN-a и CENELEC-a. У оквиру Информационог центра налази се и стандардотека, у којој се, без претходног заказивања, могу добити на увид текстови стандарда, као и национални каталози и збирке стандарда, домаћи и страни часописи и друге стручне публикације из области стандардизације.

Такође, Информациони центар од 2011. године редовно врши пријављивање (нотификацију) изворних српских стандарда и српских стандарда који као основу за доношење имају националне стандарде других земаља. У 2016. години CEN/CENELEC Менаџмент центру прослеђено је 9 таквих нотификација. У складу са обавезама

које проистичу на основу споразума CEFTA, у току 2016. године редовно пријављивање (нотификација) поменутих српских стандарда обављала се и преко портала CEFTA (9 нотификација), којем имају приступ земље потписнице овог споразума.

Комплетне збирке међународних, европских и српских стандарда и сродних докумената, доступне су у Информационом центру у електронском облику, тј. на компакт-дискетима.

Структура купаца према врсти делатности

States – CIS (Azerbaijan, Armenia, Belarus, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, the Russian Federation, Tajikistan, Ukraine and Uzbekistan);

- standards of the Institute for Standardization of Bosnia and Herzegovina (BAS);
- standards of American Society for Testing and Materials (ASTM);
- standards of the European Telecommunication Standards Institute (ETSI).

The sale of international standards and related documents, as well as national standards and related documents of other countries, is carried out in the same way as the sale of Serbian standards and related documents, except that the catalogue prices of their publishers, converted into RSD, are applied in the sale of such publications.

The amount of fees for Serbian standards and related documents and other publications, as well as for the services that ISS provides in the course of performing the standardization activities, is determined under a special decision of ISS Managing Board.

Information related to the sale of international standards and related documents, national standards and related documents of other countries, as well as Serbian standards and related documents, may be obtained from the Division for sales, marketing and education and on ISS website.

For the purpose of protecting copyright issues, ISS, on the eve of the World BOOK Day and Copyright Day, began selling Serbian standards in the new, revised edition. Changes in the visual identity of Serbian standards are reflected in the fact that the standards purchased in paper format have plastic covers added to them, the front cover is transparent, and the first, front page of the standard has the hologram protection, as well as the number of each printed copy added. This was realized in cooperation with the Institute for Manufacturing Banknotes and Coins and National Bank of Serbia (NBS). Now, due to these changes in the visual identity of Serbian standards, our customers can be reassured that they have purchased the correct version of the standard.

INFORMATION CENTER

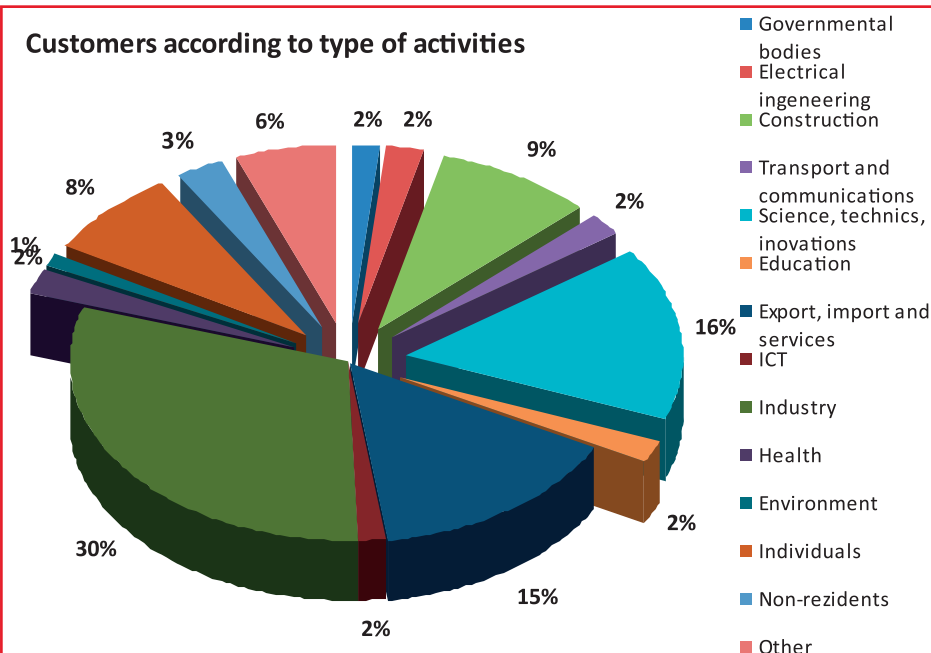
In ISS Information Center users are offered the service of browsing the collection of Serbian and foreign standards, subscribing to the monthly information about standards and related documents in one or more fields of standardization, receiving assistance in terms of forming the library of standards, as well as the information on standards, projects

and pure national standard drafts of other CEN and CENELEC members. The standards library is established within the Information Center where users can, without any previous appointment, access the texts of standards, as well as the national catalogues and collections of standards, national and foreign magazines and other professional publications in the field of standardization.

Customers according to type of activities

Moreover, as of 2011 the Information Center regularly performs notification of pure national standards and Serbian standards which were adopted on a basis of national standards of other countries. In 2016, CEN/CENELEC Management Centre received 9 such notifications. In accordance with the obligations arising under the CEFTA agreement, the regular reporting (notification) of the mentioned Serbian standards in 2016 was conducted via the CEFTA portal (9 notifications) which the signatory countries of this agreement have access to.

The complete collections of international and European standards and related documents are available in electronic form, i.e. on compact discs.

Од марта 2016. године привредници, као корисници прописа и стандарда, затим доносиоци прописа, али и сви остали који имају потребу да буду редовно информисани о тренутно важећим националним прописима у Републици Србији који садрже позивања на српске стандарде, ажурне информације о тим документима, на врло свеобухватан начин, могу да пронађу на интернет презентацији Института.

СЕРТИФИКАЦИЈА СИСТЕМА МЕНАЏМЕНТА

У 2016. години започете су активности на успостављању Сертификационог тела Института. Према идентификованим потребама и према постојећим могућностима Института у погледу људских реурса, идентификована су задужења у оквиру Сертификационог тела, а Сертификационо тело је успостављено као посебна организациона јединица Института са свом потребном техничком подршком.

Сертификационо тело Института је током маја 2016. године започело рад на успостављању система неопходног за извршавање оперативних активности које пружање услуге сертификације подразумева. У складу са резултатима анализе потреба и могућности у пружању услуге сертификације, одлучено је да Сертификационо тело у првој фази рада пружа услуге сертификације система менаџмента квалитетом.

Након дефинисања врсте сертификације коју ће као услугу Сертификационо тело пружати својим корисницима, реализована је обука запослених за водеће оцењиваче према стандарду SRPS ISO 9001:2015. На основу обављених обука запослених у Институту направљен је Регистар провераваача.

Паралелно са наведеним активностима, Сертификационо тело је током године успостављало потребну документацију у складу са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17021-1:2015 ради акредитације коју треба да обави Акредитационо тело Србије.

ИНТЕГРИСАНИ СИСТЕМ МЕНАЏМЕНТА

Институт је у 2010. години успоставио и сертифицивао интегрисани систем менаџмента квалитетом и безбедношћу информација према стандардима ISO 9001:2008 (SRPS ISO 9001:2008) и ISO/IEC 27001:2005 (SRPS ISO/IEC 27001:2011).

У децембру 2014. године извршено је усклађивање интегрисаног система менаџмента са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 27001:2014.

Сертификационо тело Quality Austria – Беч, у сарадњи са аустријским сертификационим телом специјализованим са област менаџмента безбедношћу информација, CIS – Certification & Information Security GmbH – Беч, извршило је годишњу надзорну проверу интегрисаног система менаџмента 19. фебруара 2016. године и том приликом није утврђена ниједна неусаглашеност.

Институт је током 2016. године прилагодио највећи део интегрисаног система менаџмента захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2015 да би 2017. године могао да се сертифицикује у складу са захтевима новог издања овог стандарда.

From March 2016, producers, as well as users of regulations and standards, regulating authorities, and all others who need to be informed on regular bases about the valid technical regulations in the Republic of Serbia referring to Serbian standards, updated information on these documents, can be easily found and browsed on ISS website.

CERTIFICATION OF THE MANAGEMENT SYSTEMS

In 2016, activities on the establishment of ISS Certification body have commenced. According to the identified needs and existing ISS resources in terms of human resources, the responsibilities within the Certification body were identified and the Certification body has been established as a separate ISS organizational unit with all necessary technical support.

In May 2016, ISS Certification body started the work on establishing the system needed for the performance of the operational activities that the provision of certification services implied. In line with the results of the analysis of the needs and possibilities in providing the certification service, it was decided that Certification body in the first phase of work provides the services of quality management system certification.

After defining the type of certification that Certification body will offer as a service to the customers, the train-

ing of employees for lead auditors according to SRPS ISO 9001:2015 was performed. Based on the training of ISS employees, the Register of Auditors was created.

In parallel with the aforementioned activities, during 2016, ISS Certification body has been establishing the necessary documentation in accordance with the requirements of SRPS ISO/IEC 17021-1:2015, for the purpose of being accredited by the Accreditation Body of Serbia (ATS).

INTEGRATED MANAGEMENT SYSTEM

In 2010, ISS established and certified its integrated quality and information security management system according to ISO 9001:2008 (SRPS ISO 9001:2008) and ISO/IEC 27001:2005 (SRPS ISO/IEC 27001:2011).

In December 2014, the compliance of the integrated management system with SRPS ISO/IEC 27001:2014 requirements was carried out.

The certification body Quality Austria – Vienna, in cooperation with the Austrian certification body specialized in information security management, CIS – Certification & Information Security GmbH – Vienna, carried out the annual audit of integrated management system on January 19th 2016 and no nonconformities were found.

During 2016, ISS has adapted most of the integrated management system according to the requirements of SRPS ISO 9001:2015, so that in 2017 it could be certified in accordance with the new edition of this standard.

Аутор: Јан Вало, победник на јавном конкурс Института "Стандарди у свакодневном животу"

Author: Jan Valo, winner of the ISS public competition "Standards in everyday life"

ИНСТИТУТ ЗА
СТАНДАРДИЗАЦИЈУ
СРБИЈЕ

INSTITUTE FOR
STANDARDIZATION
OF SERBIA